ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΑΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.

Τόμος Δ'. — *Συνδρομή ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους, ἐξάμηνος μόνον καὶ περιπληρωτέα: Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 10 ἢ μάρκ. 8.* — **ΕΤΟΣ Δ.**

ΑΡΙΘΜ. 13 (85). — *τῇ* **1/13.** *Ἰουλίου* **1888.**

ΕΘΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ.

ὑπὸ **ΑΓΗΣΙΛ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ.**

I.

Τὴν διὰ τῶν δύο αὐτῶν λέξεων νοουμένην καλλιτεχνικὴν ἐκδήλωσιν τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἑνὸς λαοῦ δὲν θ' ἀναζητήσωμεν ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλάδι· τ' ἀόριστα, παραμεμορφωμένα καὶ δυσδιάκριτα ἴχνη, τὰ ὁποῖα γεννᾶται ἀλλ' ἀτυχεῖς ἀπόπειραι κατώρθωσαν μέχρι τοῦδε ὡς τοιαύτην τινὰ ἐκδήλωσιν ν' ἀποτυπώσωσιν ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ βραχέος κοινωνικοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, ἀπαθῶς καὶ σωφρόνως ἐταζόμενα ἄγουσι μόνον ἡμᾶς ν' ἀντιμετωπίσωμεν ἀπροκαταλήπτως τὸ ζήτημα „*ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ καὶ τίνι τρόπῳ θὰ δημιουργηθῇ Ἐθνικὸν Ἑλληνικὸν Θέατρον.*"

Τὸ θέμα εἶναι ἄπειρον, οὐδ' ἀξιοῦμεν ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ μελέτῃ νὰ περιλάβωμεν αὐτὸ ὁλόκληρον· ἀκροθιγῶς μόνον θὰ ἐξετάσωμεν τὰ περιφανέστερα αὐτοῦ σημεῖα, ὡς καὶ ἄλλοι μέχρι τοῦδε ἔπραξαν ὑπὸ μίαν ἢ ἄλλην φάσιν τὸ ζήτημα πραγματευόμενοι· συνέβη μάλιστα ἐκ τούτων τις τὴν μίαν αὐτὴν ἢ τὴν ἄλλην φάσιν νὰ ἐκλάβῃ ὡς τὴν γενικὴν τοῦ ζητήματος ὄψιν, τὰς ἐπὶ μέρει κρίσεις καὶ τὰς γνώμας καὶ τὰ ἐκ τούτων συμπεράσματα ἐφαρμόζων ἐπὶ τοῦ ὅλου, καὶ τὴν ἐπίτευξιν στοιχείων τινῶν τοῦ πολυσυνθέτου ἔργου ἀποδεχόμενος ὡς πλήρωμα αὐτοῦ.

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ. Διάδοχος τῆς Γερμανίας.

Συγκριτικώτερον ἐπιλαμβανόμενοι τοῦ ζητήματος ἀποφαινόμεθα ὅτι αἱ κύριαι φάσεις ὑφ' ἃς δέον νὰ ἐξετασθῇ τοῦτό εἰσι τρεῖς· τὸ *θέατρον* ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔννοιαν, ὡς οἰκοδομήματος· τὸ *θέατρον* ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς σκηνῆς, τῶν ἠθοποιῶν, καὶ τὸ *θέατρον* ὑπὸ τὴν φιλολογικὴν ἔννοιαν των δραματικῶν προϊόντων. Δὲν ἐλλείπουσιν οἱ ἐν ἑκάστῃ τῶν τριῶν τούτων φάσεων καθορῶντες ὁλόκληρον τὸ δημιούργημα τὸ προσδοκώμενον ἀλλ' οὐκέτι ἀναθρῶσκον ἀπὸ τοῦ κυκεῶνος τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς κοινωνίας· διὰ τοὺς μὲν τὸ *Ἑλληνικὸν Θέατρον* ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τοῦ περικόμψου οἰκοδομήματος ὅπερ, ἐν Ἀθήναις μετὰ μα-

κρᾶς ὠδῖνας, συνετέλεσεν ἡ ἐλευθερίοτης τοῦ κ. Συγγροῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἡ φιλόμουσία ἄλλου ὁμογενοῦς προσέφερε διὰ τοῦ Βασιλέως ἥμισυ ἑκατομμύριον· διὰ τοὺς δὲ τὸ *Ἐθνικὸν Θέατρον*, ἡ *Ἑλληνικὴ Σκηνὴ* ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τοὺς γνωστοτέρους δύο ἢ τρεῖς αὐτολεγομένους *Ἑλληνικοὺς Θιάσους*, τοὺς ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ὑπὸ παραπήγματα, ἐν κεκηρυγμένῃ ἐχθρότητι πρὸς τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν καλαισθησίαν, ἑλληνιστὶ δῆθεν ἐπιδεικνύοντας τὸ τερατουργήματα ἢ τὰ ἐστρεβλωμένα καὶ παραμεμορφωμένα παραφράσματα τῆς ξένης θεατρικῆς παραγωγῆς· καὶ παρ' ἄλλων ἀκόμη τοῦ *Ἐθνικοῦ Θεάτρου* ἡ γένεσις προσδοκᾶται καὶ ἐπισπεύδεται διὰ τῶν ὁσημέραι πολλαπλασιαζομένων ποιητικῶν καὶ δραματικῶν ἀγώνων ἀφ' ὧν ἑκάστοτε ἐκθρώσκουσι τῆς δραματικῆς ἡμῶν φιλολογίας τὰ νεκροτόκια, περιβαλλόμενα τὴν δάφνην τὴν ματαίαν καὶ τὸ οὐ μάταιον χιλιόδραχμον.

Ὁμολογητέον ὅτι ὅλη αὕτη ἡ πραγματικότης ἡ οὕτω συγκεχυμένως καὶ ἀορίστως καὶ μονομερῶς καὶ ἔστιν ὅτε ἀκρίτως ἑρμηνεύουσα τὴν ἰδανικὴν ὑπόστασιν τοῦ *Ἐθνικοῦ Θεάτρου*, ὑπόκειται πτωχὴ καὶ πενιχρὰ λίαν καὶ ἀκαταλόγιστος, βεβαιοῦσα τὴν ἀρχικὴν ἡμῶν ἰδέαν ὅτι ἡ πραγμάτωσις τοῦ ἰδανικοῦ αὐτοῦ παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ ἔσται δημιουργία ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ τῶν θεμελίων, δημιουργία τῆς ὁποίας δέον ἴσως νὰ προηγηθῇ ἡ ἀποκήρυξις καὶ κατάβρίψις τῆς ὑφισταμένης πενιχρᾶς πραγματικότητος.

II.

Τὸ θέατρον τοῦ κ. Συγγροῦ μέλλει νὰ ἐγκαινισθῇ διὰ παραστάσεως Γαλλικοῦ Vaudeville· καὶ τὰ ἐγκαίνια δηλοῦσι τὸν προορισμόν του· οὐδὲ δύναταί τις νὰ μεμφθῇ τῷ κ. Συγγρῷ, ἂν ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἡ ἐκλογὴ τοῦ θεάματος, ὅτι τὴν ἄλλως τε δυσνόητον ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ φιλογένειαν θυσιάζει τῇ κρατούσῃ καλαισθησίᾳ· οὐδεὶς θεατρικὸς θίασος δύναται εὐσχήμως νὰ παρουσιασθῇ πρὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ νέου περικαλλοῦς θεάτρου, ἂν μὴ ἢ ξένος· Γαλλικὸς ἢ Ἰταλικὸς μελοδραματικὸς ἀδιάφορον. Ἀποκτῶσι λοιπὸν αἱ Ἀθῆναι θέατρον οὐδὲν ἔχον τό ἐθνικόν, οὐδὲν τὸ Ἑλληνικόν, οὐδὲ τοὺς θεατὰς αὐτούς, μεταμορφουμένους κατὰ τὴν παράστασιν εἰς περίεργον ἀλλὰ σικχαντὸν συρφετὸν ἐξ ἀνιαρῶν ξενογλώσσων ἀφ' ἑνὸς καὶ βαρβαροφώνων ἠλιθίων ἀφ' ἑτέρου. Ἐχαράχθησαν τὰ σχέδια καὶ ἄρχεται ὁσονοῦπω ἡ ἀνέγερσις ἑτέρου θεάτρου ἐν Ἀθήναις, τῇ διὰ τοῦ Βασιλέως φιλογενεῖ χορηγίᾳ τοῦ κ. Ῥάλλη· τοῦτο προώρισται διὰ τὴν παράστασιν ἰδίᾳ δραματικῶν Ἑλληνικῶν ἔργων· ἀπ' αὐτοῦ προσδοκᾶται ἡ γένεσις τῆς *Ἑλληνικῆς σκηνῆς*, καθ' ὅτι προοιωνίζεται ὡς Ἐθνικὸν ὅλως καθίδρυμα μέλλον ν' ἀναδείξῃ καὶ ἠθοποιοὺς καὶ ἔργα θεατρικὰ ἐν γένει. Γένοιτο.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τοῦ θεατρικοῦ ζητήματος, τὴν τῶν οἰκοδομῶν, τί ἄλλο κατέχει ἡ Ἑλλάς; Καὶ λέγοντες Ἑλλὰς ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτὸ ἐννοοῦμεν τὰς Ἀθήνας, ἐν αἷς συγκεντροῦται καὶ συμφέρεται ὁ πνευματικὸς καὶ κοινωνικός ἐν γένει βίος τοῦ ἔθνους ὁλοκλήρου· τί ἄλλο λοιπὸν ὑπὸ τὴν ἔποψιν αὐτὴν ἀποτελεῖ τὴν θεατρικὴν περιουσίαν τῆς παρ' ἡμῖν κοινωνίας; Ἰδοὺ αὐτὴ ἐν ὅλῳ· τὰ ἐρείπια τοῦ παλαιοῦ θεάτρου Μπούκουρα, ἐν οἷς ἀνακεφαλαιοῦται ἀπὸ ἡμίσεος σχεδὸν αἰῶνος ἡ πενιχρὰ ἀλλ' οὐ πάντῃ ἄδοξος ἱστορία τῶν πρώτων θεατρικῶν πειραμάτων καὶ ἀγώνων τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων· πειραμάτων καὶ ἀγώνων οἱ ὁποῖοι μέχρι τοῦδε ὡς ἀφετηρία μόνον δέον νὰ θεωρηθῶσι τοῦ προσδοκωμένου ἔργου. Τὸ θέατρον Συγγροῦ, τὸ ἕτοιμον ἤδη ὅπως ξενίσῃ ξενόφωνον καὶ ἥκιστα προσήκουσαν τῷ Ἑλληνικῷ ἤθει Τέχνην· ἡ ἐλπὶς τοῦ ἀνεγερθησομένου *Ἐθνικοῦ Θεάτρου*· καὶ παρὰ τὰς τρεῖς ταύτας παραστάσεις τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλληνικῆς Σκηνῆς, τὰ τῇδε κἀκεῖσε μυρμηκιῶντα προσωρινὰ ὑπαίθρια σκηνώματα ἢ παραπήγματα, ἐφ' ὧν παρὰ τὰς κοινὰς ἀπό τινος καὶ ἐνδημούσας ἐξωτικὰς κορδακιστρίας, τερατουργοῦσιν οἱ *Κωστάκηδες* καὶ ὑπὸ ἀκαταλήπτους μεταμφιέσεις σολοικίζοντες ἀντιπαρέρχονται οἱ συνήθεις *ἠθοποιοὶ* τῶν γνωστῶν *Ἐθνικῶν Θιάσων*.

III.

Τὴν προδιαγραφεῖσαν ἀκολουθοῦντες τάξιν θὰ ἐξετάσωμεν τὴν δευτέραν φάσιν τοῦ θεατρικοῦ ζητήματος, τοὺς ὑφισταμένους αὐτοὺς *Ἑλληνικοὺς Θιάσους* καὶ ὅ,τι σχετικὸν τούτοις μόνη ἡ ἰδιωτικὴ μέχρι τοῦδε πρωτοβουλία ἐνήργησε καὶ κατώρθωσεν.

Ἡ δικαιοσύνη ἐπιβάλλει ἡμῖν ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ σύμφυρμα αὐτὸ τὸ ἐκ προσώπων ἰδεῶν καὶ πραγμάτων, ὅπερ συνήθως ἀποκαλοῦμεν *Ἑλληνικὴν σκηνήν*, ἡ ἀόριστος αὐτὴ χίμαιρα ἔχει τοὺς λάτρεις αὐτῆς τοὺς εἰλικρινεῖς, ἔχει τοὺς μάρτυράς της ἂν ὄχι καὶ ἥρωας· ὁ Σοῦτσος καὶ ὁ Σίσυφος, οἱ Ταβουλάραι καὶ ὁ Λεκατσᾶς τυγχάνουσιν οἱ γνωστότεροι ἐξ αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ προκείμενον τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον καὶ ἐθνικὸν ζήτημα ἐπιβάλλει ἡμῖν ὅπως ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ καὶ φιλαληθείᾳ ἀποφανθῶμεν καὶ περὶ πραγμάτων καὶ περὶ προσώπων· δι' ὃ οὐδόλως διστάζομεν ἐκφέροντες τὴν γενικὴν αὐτὴν κρίσιν: ὅτι ἐξ ὅλων τῶν κατὰ καιροὺς καὶ μέχρι τῆς σήμερον αὐτοκαλουμένων Ἑλλήνων ἠθοποιῶν, *οὐδεὶς* ἔτι ἀνεφάνη ἄξιος τοῦ ὀνόματος δι' οὗ κοινῶς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, μεταξὺ πάντων τῶν περὶ τὰς καλὰς τέχνας ἀσχολουμένων, οἱ ἠθοποιοὶ ἰδίᾳ διακρίνονται: τοῦ ἁπλοῦ ὀνόματος *καλλιτέχνης* — artiste.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι artistes διὰ τοὺς Γάλλους καὶ τοὺς Ἰταλοὺς μάλιστα εἶναι καὶ οἱ clowns τῶν ἱπποδρομίων καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ ἀφανεῖς καὶ παράτονοι ἀοιδοὶ τῶν χορῶν τῶν μελοδραμάτων· καὶ ὅτι τῆς λέξεως τοιαύτη γίνεται κατάχρησις, ὥστε καὶ τεχνῖται — artisans — ν' ἀντιποιῶνται αὐτῆς, καλλιτέχναι αὐτοκαλούμενοι· καὶ ὅμως αὐτὸ τοῦτο τὸ φαινόμενον, ἐν Ἰταλίᾳ ἰδίως παρατηρούμενον, καὶ λίαν κοινὰς καὶ εὐχερεῖς μαρτυροῦν τὰς καλλιτεχνικὰς ἀξιώσεις. πᾶν ἄλλο σημαίνει παρ' ἔλλειψιν ἢ κατάπτωσιν καλαισθησίας παρὰ τῇ κοινωνίᾳ αὐτῇ, ἐν ᾗ οἱ παντὸς εἴδους artisti *καλλιτέχναι* αὐτόκλητοι ἢ αὐτοποίητοι ἐπιπολάζουσιν: παρ' ἡμῖν φαίνεται ὅτι βαθεῖά τις συναίσθησις καὶ κοινωνικὴ εὐσυνειδησία συγκρατεῖ ἡμᾶς καὶ περιέπει δειλῶς ἔχοντας πρὸς τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὅπερ σπανίως ἀπονέμομεν ἢ ἀντιποιούμεθα: *καλλιτέχνης*. Τὸ διπλοῦν τοῦτο καὶ ὅλως ἀντίθετον φαινόμενον θὰ πειραθῶμεν δια μικρᾶς παρεκβάσεως νὰ καταστήσωμεν καταληπτότερον καθ' ὅτι φρονοῦμεν ὅτι ἐπ' αὐτοῦ κυρίως ἐρείδεται τὸ ἰδίᾳ θεατρικὸν παρ' ἡμῖν ζήτημα.

Ἡ Λατινικὴ λέξις ars ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς *ἀρετή*· δι' αὐτῆς δὲ πάντες οἱ λαοὶ ὧν ἡ γλῶσσα ἀπὸ τῆς Λατινικῆς ἀπορρέει, ἰδίᾳ δ' οἱ Ἰταλοὶ διὰ τῆς arte ἐντελέστατα ἐκφράζουσιν ὅτι ἡμεῖς διὰ τῶν λέξεων *τέχνη* — *καλλιτεχνία*. Ἡ *τέχνη* ἐν τῇ διαυγείᾳ τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας ἀπομένει, οὕτως εἰπεῖν, ἀναπόσπαστος ἀπὸ τῆς ὅλης· ἐννοεῖται εὐκρινέστερον καὶ κυριολεκτικώτερον ἡ *τέχνη* τοῦ γλύπτου παρὰ ἡ *τέχνη* τοῦ ῥήτορος ἢ τοῦ ῥαψῳδοῦ· ἡ δὲ *καλλιτεχνία* οὐχὶ ἐναργῶς περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν κυρίως *ποίησιν*· ἐνῷ ἡ arte, ἡ λέξις αὕτη ἡ ἐνέχουσα τὴν ῥίζαν τοῦ ἡμετέρου *ἄριστος*, ἐκφράζει οὐ μόνον ὅ,τι ἡ *Τέχνη* παρ' Ἕλλησιν, τὸ σύνολον ἐκεῖνο τῶν μέσων ἢ τρόπων δι' ὧν ἡ *ἰδέα* μεταβάλλεται, αἰσθητὴ καθισταμένη, εἰς τὸ *ἔργον*, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν δημιουργίαν τὴν διακρινομένην ἀπὸ τῆς θεοπλάστου ἢ αὐτοπλάστου φύσεως, πᾶν ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς τὴν Τέχνην. τὴν Ποίησιν, τὴν Καλλιτεχνίαν.

Ἡ Arte, αὐτή, κατὰ τὸ Ἰταλικὸν ἦθος καὶ τὴν χρῆσιν, ἀδελφόνει τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν τυπογράφον, τὸν ἐν κομψῷ τεύχει ἀνατυποῦντα τὰ θεῖα ἐκεῖνα ἔπη, τὸν Φειδίαν καὶ τὸν γυφοχύτην τὸν ἐπεξεργαζόμενον ἀφομοιώματα τῆς κεφαλῆς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὸν Bellini καὶ τὸν ἀπὸ βραχυοῦ βιολίου σπαρακτικῶς ἀποσπῶντα τὰς μελῳδίας τῆς Νόρμας μουσικόν, τὸν Σχίλλερ καὶ τὸν ἠθοποιὸν τὸν ὑποδυόμενον τὸ πρόσωπον τοῦ Τέλλου· ὅλοι αὐτοὶ εἶναι artisti, λειτουργοὶ τῆς θρησκείας τῆς ἀπορρεούσης ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινον αὐτὸ σύμπαν τὸ ἐκφραζόμενον διὰ τῆς λέξεως arte.

Ὁπόταν ναὸς τῆς θρησκείας αὐτῆς εἶναι τὸ θέατρον, οἱ Ἰταλοὶ οὐδεμίαν σχεδὸν διάκρισιν ποιοῦνται μεταξὺ τῶν ἐν αὐτῷ λειτουργούντων· ποιητὴς καὶ ἠθοποιὸς συγχέονται καὶ συνταυτίζονται· ὁ Γουσταῦος Μόδενας συμπληροῖ τὸν Ἀλφιέρη· τὸν Σαίξπηρ ὁ Σαλβίνης· ἡ Βιργινία Μαρίνη τὸν Κόσσαν. Ὅταν τὸ ἕτερον τῶν δύο τούτων δημιουργῶν στοιχείων τοῦ θεάτρου ὑπολείπεται τοῦ Ἄλλου, ἡ ποιητικὴ αὕτη ἐκδήλωσις δὲν εἶναι τελεία· δηλαδὴ δὲν εἶναι καλλιτεχνικῆς ἐφικτή. Ἡ τοιαύτη σημασία τοῦ ἠθοποιοῦ δὲν κατενοήθη μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν τὸ τοιοῦτο ἔργον μετερχομένων· καὶ διὰ τοῦτο ἀνενδοιάστως ἤδη ἀπεφάνθημεν ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν ἐγένετο ἄξιος τοῦ ὀνόματος *καλλιτέχνης*, τοῦ ὁποίου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ δὲν ἀποτολμῶμεν νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν ἢ ἐν τῇ ὑψηλῇ αὐτοῦ ἐννοίᾳ.

Εἴπον *δὲν ἀποτολμῶμεν*: ἀλλ' ἴσως δικαιοτέρα θὰ ἦν ἡ ἔκφρασις *δὲν εἴμεθα συνειθισμένοι* διότι τοσοῦτο τυγχάνει γυμνὴ καὶ ἀμόρφωτος ὑπὸ καλαισθητικὴν ἔποψιν ἡ ἡμετέρα κοινωνία, ὥστε οὐδὲ προς αὐτὸ τὰ ὀνόματα ἐξωκειώθημεν ἔτι. Πικρὰ ἡ ἀλήθεια αὕτη· ἀλλ' ἀλήθεια ἐξηγοῦσα πλεῖστα ὅσα ἠθικὰ φαινόμενα τοῦ παρ' ἡμῖν βίου.

Ἐλλείπει ἔτι ἐν Ἑλλάδι ὁ χῶρος, τὸ περιέχον, ὁ ἀήρ, ἡ ἀτμοσφαῖρα ἡ καλαισθητική. Ἐκεῖ, ὅθεν ὁ Παρθενών, ὁ ἀνυπέρβλητος μαρμάρινος ὕμνος τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκπέμπει εἰσέτι τὴν λάμψιν του, τὴν ἀνθρωπότητα φωτίζων καὶ ἡμερόνων καὶ ἐνθουσιάζων, ἐκεῖ ἐν τῇ χώρᾳ εἰς ἣν ἡ ὑψίστη ἀριστοτέχνης ἡ φύσις, ἐπεδαψίλευσεν ἀφειδῶς καὶ μετὰ μοναδικῆς στοργῆς, τὰς εὐκρινεστέρας καὶ ἁρμονικωτέρας γραμμάς της καὶ τὰ πλουσιώτερα τοῦ ὀκρίβαντός της χρώματα, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, εἰς ὃν ἡ ἱστορία του καὶ ἡ μοῖρα ἀφ' ἑνός, τὰ στοιχεῖα ἀφ' ὧν ἀπορρέει ἡ φυσική του ζωὴ ἀφ' ἑτέρου, ἐδωρήσαντο χαρακτῆρα μειλίχιον, καρδίαν ἁπαλήν, ψυχὴν ἔνθουν, ὅστις λαλεῖ τὴν γλυκυτέραν καὶ πλουσιωτέραν τῆς γῆς γλῶσσαν καὶ κατέχει, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος του, τὸν τελειότερον καὶ εὐρύτερον ἰδανικὸν κόσμον ὃν φαντασία ποιητοῦ ἐν ὑπέρφρονι πτήσει ἐτόλμησέ ποτε νὰ συλλόβῃ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὡς εἰ διετέλει δοῦλος ἔτι καὶ ἄξεστος, τὸ καλλιτεχνικὸν αἴσθημα ἂν μὴ ἐλλείπῃ ἐντελῶς, τυγχάνει ὅμως σπάνιον μόνον χάρισμα προνομιούχου τινὸς ἀτομικότητος, καὶ ἡ Τέχνη, νεαρκωμένη πτήσσει. Ἐν Ἰταλίᾳ, ἧς τὸν λαὸν οὐδεὶς ποτέ, καὶ μάλιστα Ἕλλην, θὰ ζηλεύσῃ, ἡ Τέχνη ἐγένετο δημοκρατική, καὶ κατελθοῦσα εἰς τὰς τριόδους δὲν ἐξέπεσεν, ὄχι, ἀλλ' ἐν καιροῖς χαλεποῖς διὰ τὴν χώραν αὐτήν, ἐξημέρωσεν, ἐπαιδαγώγησεν, ἀνεκούφισεν, ἐμόρφωσε τοὺς ὄχλους της καὶ ὅ,τι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ κοινωνικῇ αὐτῶν ἀναπτύξει ἐπετεύχθη διὰ τῆς Τέχνης· σήμερον οἱ μέχρι τῆς χθές, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἔτι δεκαετηρίδας μεθ' ἡμᾶς, δοῦλοι οὗτοι, δοῦλοι τυραννίας δεινοτέρας τῆς ἐθνικῆς, προπορεύονται ἡμῶν ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν ᾗ μεθ' ἑαυτῶν ἔφερον τὰ πρὸ τεσσάρων αἰώνων ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων δωρηθέντα αὐτοῖς καλλιτεχνικὰ ἐφόδια.

Ἐν κοινωνίᾳ, παρὰ τῇ ὁποίᾳ τὸ καλλιτεχνικὸν αἴσθημα ἐλλείπει ἢ ἀτελέστατα ἔτι ὑφίσταται, παντὸς μὲν καλλιτέχνου ἡ ἀνάδειξις, ἂν μὴ ἀποτελέσῃ φαινόμενον ἠθικῆς ἀνωμαλίας, δὲν δύναται ἢ νὰ κριθῇ ὡς τεκμήριον τῆς ἐξ ἴσου καὶ ἐν γένει παρὰ τῇ κοινωνίᾳ αὐτῇ ἀναπτυσσομένης καλαισθησίας· ἰδίᾳ δὲ ἡ ἀνάδειξις καλλιτεχνῶν τοῦ θεάτρου, ἠθοποιῶν καὶ συγγραφέων, δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἀληθὲς μέτρον τῆς ὅλης καλλιτεχνικῆς ἀναπτύξεως, ὡς ἡ σύγχρονος ἐπίδειξις ὅλων τῶν καλλιτεχνικῶν μέσων ὧν διατίθησιν ἡ κοινωνία αὐτή, διότι τὸ θέατρον, ἡ τελειοτάτη καὶ πολυσύνθετος αὕτη καλλιτεχνικὴ ἐκδήλωσις, περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ πᾶσαν τὴν Τέχνην καὶ τὴν Ποίησιν. Ἡ αἴγλη τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ θεάτρου λαμπροτάτη ἐξέστραψε καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Ἀκρόπολις διὰ τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Ἰκτίνου μετεβάλλετο εἰς ἀθάνατον τῆς Τέχνης βωμὸν καὶ αἱ Ἀθῆναι περὶ αὐτόν, μαρμάρων ἀριστούργημα, ἠπλοῦντο οἰκούμεναι ὑπὸ λαοῦ ἐνθέου ὃν αἱ Μοῦσαι εἶχον γαλουχήσῃ. Ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἡ ἀποδιώκουσα τὰ μαῦρα μεσαιωνικὰ νέφη Ἑλληνικὴ ἠνοῖ τῆς Ἀναγεννήσεως ἀνεῤῥίπιζε τὴν δαιμόνιον τοῦ Σαίξπηρ μεγαλοφυΐαν ἀναδειχθέντος ἐν μέσῳ τῆς σχετικῆς καλαισθητικῆς ἀτμοσφαίρας ἣν περὶ ἑαυτὴν ἐδημιούργει ἡ φιλότεχνος Ἐλισάβετ: ὁ δὲ αἰὼν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. καθ' ὃν πᾶσα ἡ Καλλιτεχνία ἀνέθαλλε περιδόξως ἐν Γαλλίᾳ, ἀνεδείκνυε τὸν Κορνήλιον τὸν Ῥακίναν καὶ τὸν ὕπατον Μολιέρον καὶ ἠδραίου διὰ παντὸς τὰς βάσεις τοῦ μέχρι σήμερον πρωτεύοντος ἐν τῷ κόσμῳ Γαλλικοῦ θεάτρου.

Ὁποία ἡ παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ καλλιτεχνικὴ ἀνάπτυξις; Δὲν ἔχομεν ζωγράφους, δὲν ἔχομεν γλύπτας οὐδὲ ἀρχιτέκτονας οὐδὲ ποιητὰς ἐν γένει· καὶ ἂν τις ἐξ αὐτῶν εἰς τι καλλιτεχνικὸν τῆς Ἑσπερίας κέντρον μορφωθεὶς ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν πατρίδα, ἐλλείψει ἀέρος, ἐλλείψει χώρου καλαισθητικοῦ ἀσφυκτιᾷ ἢ ἐσβέσθη τέλεον· ἰδοὺ ὁ Λύτρας καὶ ὁ Φιλιππότης, ἵνα δύο μόνον ὑποδείξωμεν. Πῶς εἶναι δυνατὸν παρ' αὐτοὺς τοὺς ἀνυπάρκτους ἢ μαρανομένους καὶ ἐκλείποντας καλλιτέχνας ν' ἀναπτυχθῶσι καλλιτέχναι τοῦ θεάτρου, ἠθοποιοὶ καὶ δραματουργοί; Διότι τὴν γένεσιν καὶ τελειοποίησιν καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ θεωροῦμεν ἀναπόσπαστον καὶ δι' ἀμοιβαίας ἐπιδράσεως τελουμένην· οἱ μέγιστοι μάλιστα δραματουργοὶ ὑπῆρξαν αὐτοὶ οὗτοι καὶ ἀπαράμιλλοι ἠθοποιοί· ὁ Ἀριστοφάνης ὁ Σαίξπηρ ὁ Μολιέρος.

Πῶς εἶναι δυνατὸν οἱ κκ. Ταβουλάρης Λεκατσᾶς κλπ. νὰ λέγωνται Ἕλληνες ἠθοποιοί, νὰ προκηρύττωσιν ἑαυτοὺς ἐργάτας καὶ πρωτοστάτας τοῦ Ἐθνικοῦ θεάτρου, αὐτοὶ οἱ οὐδέποτε συντελέσαντες εἰς τὴν ἔστω καὶ μετρίαν ἀλλ' ἑλληνοπρεπῆ διδασκαλίαν ἑνὸς κἂν Ἑλληνικοῦ ἔργου, ἀλλὰ παρανοήσαντες μάλιστα ἐνίοτε καὶ καταρρίψαντες τοιαῦτα, ἀρκούμενοι δὲ εἰς τὴν ἀνεύθυνον, ἐλευθέραν, ἀχαλίνωτον μᾶλλον, αὐτοσχέδιον πάντοτε καὶ ἀκαταλόγιστον διδασκαλίαν τῶν *Πειρατῶν* τοῦ *Ῥισχελιὲ* καὶ τοῦ *Ῥακοσυλλέκτου*;

202
203

Η ΕΛΠΙΣ.

Εἰκὼν τοῦ R. v. Bodenhausen.

Λευκή κι' ἀγγελοπρόσωπη, παρθένα 'ντροπαλή
Περιπατεῖ τὴν ἄνοιξι 'σὲ μνήματ' ἀνθισμένα,
Κι' ὡς νὰ προσμένῃ κάτι τί, κι' ὡς νὰ παρακαλῇ,
Κρατεῖ τὰ χέρια της ψηλὰ 'στὸν οὐρανὸ ἁπλωμένα.
Θαμπώθηκ' ἀπ' τὴν ἐμμορφιὰ τὴν ὥρα ποῦ τὴν εἶδα:
— Λευκὴ παρθένα, πῶς σὲ λέν;
„Μὲν λὲν . . . . μὲ λὲν 'Ελπίδα!"

IV.

Καὶ τὴν Ἰταλίαν ἀπασχολεῖ κατ' αὐτὰς καὶ ἀπὸ πολλοῦ τὸ ζήτημα τοῦ Ἐθνικοῦ αὐτῆς θεάτρου· καὶ ὅμως οἱ Ἰταλοὶ κατέχουσι θεατρικὴν περιουσίαν ἡ ὁποία παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἡμῶν ὡς τοιαύτην θεωρουμένην τυγχάνει πακτωλὸς πρὸς εὐάριθμα μόνον κερμάτια· καὶ αὐτοὺς ἀπασχολεῖ τὸ ζήτημα τῆς μορφώσεως ἠθοποιῶν καὶ ἔχουσι τὸν Σαλβίνην αὐτοί, τὸν μέγαν τραγικὸν καλλιτέχνην, ὁ ὁποῖος ὑπερβάλλων τὰ ὅρια τοῦ θεάτρου τῆς πατρίδος του ὀρθοῦται ὡς γίγας ἐπὶ παντὸς θεάτρου, ἔχουσι τὸν Ῥόσσην καὶ ἄλλους ὧν τὰ ὀνόματα περιβάλλει Εὐρωπαϊκὴ εὐκλεια· καὶ ἐκτὸς αὐτῶν ἔτι οἱ ἄριστοι ἠθοποιοὶ πλεονάζουσιν ἐν Ἰταλίᾳ· ὁ Ζώλας ἀναγνωρίζει αὐτοὺς ἐν γένει ἀνωτέρους τῶν Γάλλων· ἐκ τῶν τόσων θὰ ὑποδείξωμεν ἕνα μόνον, ὃν καὶ προσωπικῶς ἐγνωρίσαμεν καὶ ὁ ὁποῖος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ τύπος τοῦ Ἰταλοῦ ἠθοποιοῦ· εἶναι οὗτος ὁ Emmanuel· ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτοῦ μόρφωσις καὶ ἀγωγὴ ἐξέπληξαν ἡμᾶς ὅταν τὸ πρῶτον ἐγνωρίσαμεν αὐτόν. Ὡραῖος τὸ σῶμα καὶ τὴν μορφὴν διηνεκῶς μεριμνᾷ περὶ τῆς εὐμελείας του διὰ τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν ἀσκήσεων· αἱ ἐπὶ τῆς σκηνῆς στάσεις του, ὅταν μάλιστα ὑποδύεται πρόσωπα κλασσικῶν δραμάτων, εἶναι καλαισθητικῶς ἀπαράμιλλοι, καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν δύναταί τις νὰ φωτογραφήσῃ αὐτὸν ἐν ἀβιάστῳ φυσικῇ, ἀμέμπτῳ στάσει ὡραίου ἀγάλματος· αἱ ποικίλαι καλλιτεχνικαὶ καὶ φιλολογικαὶ αὐτοῦ γνώσεις διὰ τοιαύτης κριτικῆς ὀξύτητος ἔχουσι προικίσει τὸ πνεῦμά του, ὥστε ἡ ὑπ' αὐτοῦ αἰσθητικὴ ἀνάλυσις τῶν δραματικῶν χαρακτήρων τυγχάνει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν σπουδαιοτάτη κριτικὴ ἐργασία. Οἱ στίχοι τοῦ Δάντου ἀπεκαλύφθησαν πρὸ τοῦ πνεύματος ἡμῶν ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ δεινῇ μεγαλειότητι ὅταν τοὺς ἠκούσαμεν ὑπ' αὐτοῦ ἀπαγγελλομένους· καὶ μία φράσις τοῦ Ἅμλετ, ἥτις ἀπαρατήρητος εἶχε σχεδὸν διαλάθει τὴν ἡμετέραν προσοχήν, ἀνεξιτήλως ἐχαράχθη ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν ἀπό τινος ἑσπέρας καθ' ἣν ὑπὸ τοῦ Emmanuel ἀπὸ σκηνῆς ἀπαγγελλομένη ἔκαμε τοὺς θεατὰς ν' ἀναπηδήσωσιν ἐπὶ τῶν ἑδωλίων των ὠχροὶ καὶ ῥιγοῦντες, ὡς ἡμεῖς.

(*Ἕπεται συνέχεια.*)

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΡΑΜΑΣΙ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡΟΥ ΚΑΙ ΕΝ ΤΩ ΠΟΙΗΜΑΤΙ ΤΟΥ ΔΑΝΤΕ

ὑπὸ

G. Chiarini.

I.

Δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἀπατηθῶσιν οἱ ἀναγνῶσται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς πραγματείας ταύτης καὶ νὰ νομίσωσιν ὅτι ἐξήτασα πάντας, ἢ τοὐλάχιστον τοὺς κυριωτέρους τύπους τῶν γυναικῶν, οὓς ἐδημιούργησαν ὁ Σαιξπῆρος καὶ ὁ Ἀλιγιέρης, ὁ μὲν ἐν τοῖς δράμασιν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἐν τῇ *Θείᾳ κωμῳδίᾳ*, ὅπως συγκρίνω τὴν δύναμιν ἑκατέρου τῶν ποιητῶν ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῶν γυναικείων χαρακτήρων. Πρὸς μελέτην τοῦ λαμπροῦ τούτου θέματος, καὶ ἂν ἠσθανόμην ἐν ἐμαυτῷ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ ἐπιληφθῶ αὐτοῦ, μόλις θὰ ἤρκει ὁλόκληρον βιβλίον. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ μελέτη αὕτη, εἰ καὶ μονομερῶς (ἄνευ δηλ. συγκρίσεως καὶ ἀντιπαραθέσεως ἀμφοτέρων τῶν ποιητῶν πρὸς ἀλλήλους), ἐγένετο ἤδη μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καί, μάλιστα ἐπὶ τοῦ Ἄγγλου ποιητοῦ, ὑπὸ πολλῶν διασήμων συγγραφέων.

Εἶνε σχεδὸν περιττὸν νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι οἱ σπουδαιότεροι σχολιασταὶ καὶ ἐξηγηταὶ του Σαιξπήρου, ἄγγλοι, γερμανοί, γάλλοι, ὁμιλοῦσι μᾶλλον ἢ ἧττον διεξοδικῶς περὶ τῶν χαρακτήρων τῶν ἐν τοῖς δράμασι τοῦ ποιητοῦ τούτου γυναικῶν. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀναφέρωμεν ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ γνωστοτέρων, μεταξὺ τῶν Ἄγγλων τὸν Coleridge, τὸν Hazlitt, τὸν Lloyd, τὸν Hudson, τὸν Dowden, μεταξὺ τῶν Γερμανῶν τὸν Schlegel, τὸν Οὐλερίχον καὶ τὸν Γερβῖνον, μεταξὺ τῶν Γάλλων τὸν François, Victor Hugo, Chasles, Montegut, Mézières.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἔργων τῶν μνημονευθέντων τούτων καὶ ἄλλων πολλῶν παραλειφθέντων ἐξηγητῶν καὶ σχολιαστῶν, γενικῶν ἢ μερικῶν, τῶν δραμάτων τοῦ Ἄγγλου ποιητοῦ, ὑπάρχουσι καὶ εἰδικαὶ περὶ τῶν γυναικῶν τοῦ Σαιξπήρου ἀξιολογώταται πραγματεῖαι, ἐκ τῶν ὁποίων ἔχω ἀρυσθῆ πολλὰ διὰ τὸ παρόν μου μελέτημα. Ἀναφέρομεν ἐκ τούτων τὸ ἔργον τῆς κυρίας Jameson: *Αἱ ἡρωΐδες τοῦ Σαιξπήρου* (Shakespeare's Heroines; London 1886), τὸ ὁποῖον ὁ σοφὸς τοῦ Σαιξπήρου ἑρμηνευτὴς Turnivall ὀνομάζει ἐνθουσιῶδες καὶ ὡραῖον· ὡσαύτως τὸ ἔργον ἑτέρας τινος Κυρίας, τῆς περιφήμου ἠθοποιοῦ Lady Martin: *περί τινων γυναικείων χαρακτήρων τοῦ Σαιξπήρου* (On some of Shakespeare's female Characters; Edinburgh and London 1887)· ὑπάρχει πρὸς τούτοις νεωστὶ ἐκδοθεῖσα ὡραιοτάτη μελέτη τοῦ Dowden: *Εἰκὼν τῶν γυναικῶν τοῦ Σαιξπήρου* (Shakespeare's Portraiture of Women, in Dowden: Transcripts and Studies; London 1888)· ὑπάρχει τὸ βιβλίον τοῦ Heine: κόραι καὶ γυναῖκες τοῦ Σαιξπήρου (Shakespeare's Mädchen und Frauen, in Heine's Werke; Hamburg, Hoffmann und Campe, 1868; dritter Band)· ὑπάρχει ἐπὶ τέλους τὸ βιβλίον τοῦ Thümmel, *χαρακτῆρες τοῦ Σαιξπήρου* (Shakespeare's Charactere, Halle 1887, zweite Auflage).

Περὶ τῶν γυναικῶν τῆς Θείας Κωμῳδίας τοῦ Δάντε ὑπάρχουσι σημειώσεις, ὀλίγαι μὲν ἀλλ' πολύτιμοι, πρὸ πάντων ἱστορικαί, τῶν ἀρχαίων σχολιαστῶν. Εἰδικὰς ἐργασίας περὶ τοῦ θέματος τούτου δὲν γνωρίζω ἄλλας ἐκτὸς τοῦ συγγράμματος τοῦ Molino Colombini: αἱ γυναῖκες τοῦ ποιήματος τοῦ Δάντε (Le donne del poema di Dante ἐν τῷ τόμῳ Dante e il secolo; stampato a Firenze dal Cellini nel 1865), συγγράμματος μᾶλλον ἐλαφροῦ καὶ ἐπιπολαίου. Εὐρεῖα τοὐναντίον καὶ ἀσφαλὴς γνῶσις οὐ μόνον τῶν γυναικῶν τοῦ Δάντε, ἀλλὰ καὶ παντὸς ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν γυναῖκα ἐκ τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας τῶν πρώτων αἰώνων, εὑρίσκεται ἀποτεθησαυρισμένη ἐν ταῖς δυσὶ πραγματείαις τοῦ Isidoro del Lungo: La donna fiorentina nei primi secoli del Comune e sulla idealità femminile nella letteratura fiorentina da Dante al Boccaccio δημοσιευθείσαις ἐν τῇ Rassegna Nazionale τοῦ 1887 καὶ 1888.

Εἶπον ἐν ἀρχῇ τί δὲν δύναται νὰ ἦναι ἡ παροῦσα πραγματεία: τώρα θὰ εἴπω τί πρόκειται νὰ ἦναι. Δύο πράγματα ἐπεδίωξα ἐν αὐτῇ: 1ον, νὰ ἀποδείξω ποίαν ἰδέαν ἔσχον περὶ τῆς γυναικὸς οἱ δύο μέγιστοι ποιηταὶ τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ ὑπὸ ποίου πνεύματος ἐμφορούμενοι παρέστησαν αὐτὴν καλλιτεχνικώτατα ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν· 2ον νὰ ὑποδείξω τὴν μεγάλην ποικιλίαν καὶ φυσικότητα τῶν γυναικείων τύπων, οἵτινες κινοῦνται ἐν τοῖς δράμασι τοῦ Σαιξπήρου, καὶ μεταδώσω, εἰ δυνατόν, τοῖς ἀναγνώσταις τὴν στερεάν μου πεποίθησιν ὅτι ὁ Ἀλιγιέρης, εἰς τὸν ὁποῖον ἐλλείπει μὲν ἐκείνη ἡ ποικιλία ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ φυσικότης καὶ ἀλήθεια, εἶνε ἐν πάσῃ περιπτώσει δυνάμει ποιητὴς δραματικὸς οὐχὶ μικρότερος οὐδὲ ἧττον θαυμάσιος τοῦ Ἄγγλου ποιητοῦ.

II.

Δὲν ὑπάρχει ἔπαινος τὸν ὁποῖον οἱ συγγραφεῖς ἐν γένει, καὶ οἱ ποιηταὶ ἰδίᾳ, ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ ἐν πάσῃ σχεδὸν χώρᾳ νὰ μὴ ἐπεδαψίλευσαν εἰς τὴν γυναῖκα· δὲν ὑπάρχει ἐπίγραμμα, δι' οὗ νὰ ἐφείσθησαν αὐτῆς. Οἱ ποιηταὶ ἐξήτασαν καὶ διηρεύνησαν πᾶν μέρος τοῦ ἀπείρου, ὁρατοῦ τε καὶ ἀοράτου κόσμου, ὅπως εὕρωσι συγκρίσεις καὶ εἰκόνας πρὸς περιγραφὴν τῆς γυναικείας καλλονῆς καὶ ἀρετῆς· ἠρώτησαν πάντα τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν σύγκειται ὁ ἡμέτερος πλανήτης, ὅλας τὰς ὀργανικὰς καὶ ἀνοργάνους οὐσίας, αἵτινες εὑρίσκονται ἐν αὐτῷ, τὸ ὕδωρ, τὴν ἀτμόσφαιραν, τὸ πῦρ, τὰ ὀρυκτά, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα· κατεβίβασαν ἐκ τῆς ὑψίστης αὐτοῦ ἕδρας τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας, τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ἀρχαγγέλους καὶ τὸν Θεὸν αὐτόν· καὶ ἀφοῦ, πρὸς εὐκολίαν καὶ ἄνεσιν τῆς Μούσης των, παρηνόχλησαν καὶ ἐφυλάκισαν ἐντὸς μεταφορῶν οὐχὶ πάντοτε ὡραίων τόσα ὡραῖα πράγματα καὶ πρόσωπα, κατέληξαν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἀνεπαρκῆ καὶ ἀνίκανα ὅπως ἐκφράσωσι καὶ ἐξυμνήσωσι τὴν δύναμιν ἐκείνου, ὅπερ ὁ μέγιστος τῆς Γερμανίας ποιητὴς καὶ ἴσως τὸ μέγιστον πνεῦμα τῶν νεωτέρων χρόνων ὠνόμασε *τὸ αἰώνιον θῆλυ*.

Αὕτη ὅμως εἶναι, ὡς ὑπηνιξάμεθα, ἡ μία, ἡ καλὴ ὄψις τοῦ πράγματος. Ὅστις ἤθελε παρατηρήσῃ τὴν ἀντίστροφον τοῦ πράγματος πλευράν, θὰ ὡμολόγει βεβαίως ὅτι οἱ συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ ἀποτελοῦσι τὸ μεγαλήτερον χάος τῶν ἀντιλογιῶν καὶ ἀντιφάσεων.

Ἀπὸ τῶν προφητῶν καὶ νομοθετῶν τῶν Ἑβραίων μέχρι τοῦ σοφοῦ Κομφουκίου, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος καὶ Ῥώμης ποιητῶν καὶ φιλοσόφων μέχρι τῶν συγγραφέων τοῦ μέσου αἰῶνος καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, μέγα μέρος, ἴσως τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων αἱ ἰδέαι διεσώθησαν ἡμῖν διὰ τῆς γραφῆς, ἔχουσιν ἐξακοντίσῃ κατὰ τῆς γυναικός, ἄλλος δι' ἄλλην αἰτίαν, οἱ πλεῖστοι ὅμως ἐν στιγμαῖς κακοδιαθεσίας πρὸς ἀνακούφισιν τῆς καρδίας των εἴτε καὶ διὰ νὰ ἐπιδείξωσι πνεῦμα, τὰ φαρμακερώτερα βέλη τῆς ἀγχινοίας ἢ τῆς κακολογίας των. Καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ τούτῳ ἀριθμῷ τῶν κακολόγων ὑπάρχουσι μάλιστα μεγάλα ὀνόματα: Σωκράτης, Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, Πλαῦτος, Βιργίλιος, Σενέκας, Δάντες, Σαιξπῆρος, Βύρων, Ἐρρῖκος Χάϊνε, Λεοπάρδης. Ὀνομάζω ἐκ τῶν ὀνομαστοτέρων ἐκείνους, ὅσοι ἔρχονται πρῶτοι εἰς τὸν νοῦν μου. Καὶ ἂν ὁ ἀναγνώστης ἐπιθυμεῖ ἐν δοκίμιον τῆς ἀβροφροσύνης ἣν οἱ μεγάλοι οὗτοι ἄνδρες ἐπεδείξαντο πρὸς τὴν γυναῖκα, ἰδού: *Καλλίτερα νὰ εἰρίσκεται κανεὶς μὲ δράκοντα παρὰ μὲ γυναῖκα — Εἶνε ἀξιολογώτερον συμβὰν ἡ γέννησις ἑνὸς ἀνδρὸς ἢ χιλίων γυναικῶν. — Οἱ μέλλοντες ἄνδρες μετὰ θάνατον θὰ ἐξαχρειωθῶσι μέχρι τοσούτου σημείου ὥστε θὰ γίνωσι γυναῖκες. — Ὅταν ὁ ἀνὴρ πράττῃ τι κακόν, τοῦτο συμβαίνει διότι ὁ νοῦς του μεταβάλλεται εἰς γυναικεῖον νοῦν. — Εἶναι ἐπικινδυνοτέρα ἡ ἀγάπη τῆς γυναικός, ἢ τὸ μῖσος τοῦ ἀνδρός. — Ἡ γυνὴ εἶνε φύσει ἐπιρρεπὴς εἰς τὸ κακὸν* κτλ. κτλ. κτλ. Τί σημαίνουσιν ὅμως ταῦτα;

Ἡ καταφορὰ αὕτη κατὰ τῶν γυναικῶν θὰ εἶχε σημασίαν τινά, ἢ μᾶλλον θὰ εἶχε φοβερὰν σπουδαιότητα, ἂν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐξέφρασαν τοιαύτας περὶ τῆς γυναικὸς ἰδέας ἦσαν ἄγγελοι καὶ ὄχι ἄνθρωποι, δικασταὶ δίκαιοι καὶ ὄχι ἁμαρτωλοί, ἂν παρ' αὐτοῖς ἐκείνοις τοῖς λαοῖς καὶ τοῖς συγγραφεῦσιν αὐτῶν, οἵτινες ἐξήνεγκον τοιαύτας περὶ τῆς γυναικὸς γνώμας, ἡ λατρεία τῆς γυναικὸς δὲν εἶχε ποτὲ ὑπάρξῃ, καὶ ἂν ἡ ὕπαρξις τῆς λατρείας ταύτης δὲν ἦτο ἀκριβῶς ἐκεῖνο ὅπερ κατ' ἐξοχὴν τιμᾷ καὶ τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς συγγραφεῖς ἐκείνους. Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν συγκινητικὴν ἱστορίαν τοῦ ἔρωτος τοῦ Ἰακὼβ πρὸς τὴν Ραχήλ; Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς Ἕλληνας, τῶν ὁποίων ἡ ὡραία φιλολογία ἔχει ἴσως τὴν περισσοτέραν ἀφθονίαν προσβλητικῶν κατὰ τῆς γυναικὸς ἐπιγραμμάτων, πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔσχον καὶ τὴν ὡραιοτέραν γλυπτικὴν τοῦ κόσμου· ἀλλ' ἡ γλυπτικὴ ἐκείνη εἶνε κατὰ μέγα μέρος ἡ μεγαλητέρα ἐξύμνησις τῆς γυναικός.

Ὁ Δάντε, ὅστις διὰ στόματος τοῦ Nino de' Visconti κατηγόρησε τὴν γυναῖκα ὡς ἀσταθῆ ἐν τῷ ἔρωτι, διότι ἡ σύζυγος τοῦ Νίνου, μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἔλαβεν ἄλλον σύζυγον, αὐτὸς ὁ Δάντε ἀφιέρωσε διὰ τοῦ μεγαλητέρου ποιήματος τῶν νεωτέρων χρόνων εἰς τὴν γυναῖκα τὸ ὕψιστον καὶ καθαρώτατον ἰδανικόν, ὅπερ ἡ ποίησις ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ ὁλόκληρον τὸ ποίημα δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε μία ἐξύμνησις τῆς γυναικός. Τὸ ποίημα τοῦ Δάντε, ἐμπνευσθὲν ἀρχικῶς ἐκ μιᾶς γυναικός, ἔχει τρεῖς γυναῖκας, κινούσας τὴν πρᾶξιν, αἵτινες ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν οὐρανῶν προετοιμάζουσιν αὐτὴν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπως ἐξελιχθῇ κατόπιν διὰ τῶν αἰωνίων βασιλείων: τὴν Παναγίαν, τὴν Λουκίαν, καὶ τὴν Βεατρίκην, ὡς σύμβολα τῶν μυστηρίων του. Ἂν ὁ ἄνθρωπος, ὑποκύπτων εἰς τὰς βασάνους καὶ τὰς θλίψεις τοῦ κόσμου, δύναται διὰ τῶν στενῶν καὶ δυσβάτων ὁδῶν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς μελέτης τῶν ὄντων νὰ φθάσῃ εἰς σωτηρίαν, εἶναι *αἱ τρεῖς εὐλογημέναι γυναῖκες αἵτινες φροντίζουσι περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ οὐρανοῦ*. Ἂν ὁ Βιργίλιος, ἐκ τῶν ἱερῶν *φαεινῶν* μυχῶν τῆς σοφίας, σπεύδει πρὸς βοήθειαν τοῦ κινδυνεύοντος Δάντε, εἶνε ἡ *Βεατρίκη ἥτις τὸν παρακινεῖ*. Τὸ ὄνομα καὶ αἱ ἀρεταὶ τῆς Μαρίας εἶνε, δι' ὁρατῶν σημείων ἢ ἤχων ἢ ὀπτασιῶν ὑπερφυσικῶν, εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ *καθαρτηρίου* ἐγκεχαραγμένον. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἱεροῦ ὄρους, ὅπερ εἶνε ἡ ἕδρα τῆς ἀπόλεσθείσης ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας, ὀνειροπολεῖ ἐν τῇ Λείᾳ καὶ τῇ Ῥαχὴλ τὰς ἁρμονίας τοῦ ἐνεργητικοῦ μετὰ τοῦ θεωρητικοῦ βίου· καὶ πρότερον ἤδη, ἐνῷ ὠνειρεύετο ὅτι μετεφέρετο ὑπὸ τοῦ ἀετοῦ, μετεφέρθη ὑπὸ τῆς Λουκίας ἐκ τῆς ἠνθισμένης κοιλάδος εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ Καθαρτηρίου. Ἐν τῷ ἐπιγείῳ παραδείσῳ εἰσάγεται ὑπὸ τῆς Ματίλδης εἰς τὴν μυστηριώδη μεταμόρφωσιν τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν τῆς κοινωνίας θεσμῶν· ὑπὸ τῆς Ματίλδης ὁδηγεῖται πρὸς τὴν Βεατρίκην, ὑπὸ τῆς Ματίλδης, διὰ μυστικῶν καθαρμῶν καὶ ἀποπλύσεων, εἰς τὴν Λήθην καὶ Εὐνόην, ὑπὸ τῆς Ματίλδης ἀποδύεται τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἀνακαινίζεται καὶ ἀξιοῦται τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναβάσεως: πρὸς τὴν ἀνάβασιν ταύτην παρέχουσιν αὐτῷ δύναμιν καὶ ἱκανότητα οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Βεατρίκης: καὶ τέλος ἐν τῇ μονῇ τῶν μακαρίων πνευμάτων αἱ τρεῖς σώτειραι τοῦ ἀνθρώπου κατέχουσιν ἔνδοξον ἕδραν ἐν τῇ φαεινῇ ἀντιπροσωπείᾳ τῇ χριστιανικῇ ἀνθρωπότητος. Τοσοῦτο καὶ τοιοῦ-

τὸν μέρος ἔχει ἡ γυνὴ ἐν τῇ θεμελιώδει ἰδέᾳ τοῦ Δαντείου ποιήματος."

Ὁ Σαιξπῆρος ὅστις, ὁσάκις τῷ παρουσιάσθη κατάλληλος περίστασις, δὲν ἔλειψε καὶ αὐτὸς νὰ ἐξακοντίσῃ πικρόν τι βέλος κατὰ τῆς γυναικὸς καὶ ὅστις συνέγραψε κωμῳδίαν ὅπως διδάξῃ τοὺς συζύγους πῶς δαμάζονται αἱ ἰδιότροποι καὶ ἰσχυρογνώμονες σύζυγοι, ἐν ἑτέρᾳ κωμῳδίᾳ ἔγραψε τὰς λέξεις ταύτας: „Ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς γυναικὸς ἐξέρχονται οἱ σπινθῆρες τοῦ ἀληθοῦς πυρὸς τοῦ Προμηθέως· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γυναικὸς εἶναι τὰ βιβλία, αἱ τέχναι, αἱ ἀκαδημίαι αἵτινες ἀναπτύσσουσι, περιλαμβάνουσι καὶ τρέφουσι τὸ σύμπαν· ἄνευ αὐτων ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται ποτὲ νὰ ἀφιχθῇ εἰς ἔξοχόν τι καὶ ὑψηλόν."

Ἐνταῦθα ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς κριτικὸς Ριχάρδος Γράντ White ἀντιπαρατηρεῖ ὅτι „Ἐξ ὅλων τῶν τριάκοντα καὶ ἑπτὰ δραμάτων τοῦ Σαιξπήρου δὲν ὑπάρχει εἰ μὴ τοῦτο μόνον τὸ χωρίον ὅπου ὁ ποιητὴς λέγει ὀλίγας λέξεις εἰς ἔπαινον τοῦ γυναικείου φύλου· καὶ ἐνταῦθα ἀκόμη τὸ ἐπαινεῖ μὲ μετριότητα αἰσθήματος, οὕτως ὥστε ὁ ἔπαινος οὗτος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔπαινος τῆς γυναικὸς ἐν γένει. Εἰς ταῦτα δὲ προσθέτομεν ὅτι εὑρίσκονται ἄλλα χωρία, ἔνθα ἐκφράζει περὶ τῆς γυναικὸς αἰσθήματα ὅλως ἀντίθετα."

Τὴν τελευταίαν ταύτην παρατήρησιν εἶχον κάμη καὶ ἐγώ· ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ συμφωνήσω μὲ τὸν διάσημον Ἀμερικανὸν κριτικὸν περὶ τῆς μικρᾶς ἀξίας ἣν ἀπονέμει εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Σαιξπήρου γενόμενον εἰς τὰς γυναῖκας ἔπαινον, τὸν ὁποῖον ἀνωτέρω ἀνέφερα· ἔπαινον ὅστις, κατὰ τὴν γνώμην μου, καὶ μὲ θερμότητα αἰσθήματος εἶναι γεγραμμένος καὶ εἰς τὴν γυναῖκα ἐν γένει ἀναφέρεται.

Ἀλλ' ὁ Ἀμερικανὸς κριτικὸς εἶνε εἷς ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Σαιξπῆρος ὑπῆρξε δυστυχὴς μὲ τὴν σύζυγόν του, ἀτυχὴς εἰς τοὺς ἄλλους ἔρωτάς του, καὶ ἐκ τούτου παρεσύρθη εἰς τὸ νὰ κρίνῃ μετ' αὐστηρότητος καὶ δριμύτητος τὸ ὡραῖον φύλον καὶ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ μὲ τόσῳ ὀλίγην ἁβροφροσύνην εἰς τὰ δράματά του. Ἀφ' ἑτέρου οἱ κριτικοί, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, ἔχουσι πάντες τὸ ἐλάττωμα τοῦτο: ὅταν δηλαδὴ ἐπέλθῃ εἰς τὸν νοῦν των μία ἰδέα καὶ θέλωσι νὰ τὴν ἀποδείξωσι, νομίζουσιν ὅτι αἱ ἀποδείξεις αὐτῆς εὑρίσκονται κατ' ἀνάγκην εἰς τὰ ἔργα τοῦ συγγραφέως περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦσι· καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀμερικανὸς κριτικὸς ἐσχημάτισε τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ Σαιξπῆρος ὑπῆρξε δυστυχὴς μὲ τὴν σύζυγόν του, διὰ νὰ τὴν ἀποδείξῃ, ἠναγκάσθη νὰ πεισθῇ ὅτι ὁ Σαιξπῆρος γράφων κατηγόρησε τὰς γυναῖκας.

Ἂν τις ἤθελε εἰς τὴν γνώμην τοῦ Grant White να ἀντιθέσῃ τὴν γνώμην ἄλλου κριτικοῦ ἐπισημοτέρου καὶ αὐθεντικωτέρου, ἠδύνατο ν' ἀποκριθῇ πρὸς αὐτὸν μὲ τοὺς ἑξῆς λόγους τοῦ Γερβίνου: „Οὐδεὶς περιέγραψε τὰς γυναῖκας μετὰ μείζονος ἀληθείας καὶ συγχρόνως τὰς ἐξύμνησε μεγαλοπρεπέστερον ἢ ὁ Σαιξπῆρος." Ἠδύνατο πρὸς τούτοις νὰ προσθέσῃ ὅτι ἡ γνώμη τοῦ Γερβίνου εἶναι συγχρόνως ἡ γνώμη τῶν περισσοτέρων καὶ διασημοτέρων σχολιαστῶν καὶ ἐξηγητῶν τοῦ Σαιξπήρου. Ἀλλὰ τὰ ζητήματα τῆς κριτικῆς, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δύναται ἐν γένει κατά τινα τρόπον νὰ λυθῶσι, δὲν λύονται βεβαίως οὔτε μὲ τὸ κῦρος ἑνὸς ὀνόματος, οὔτε μὲ τὸ φόβητρον τῆς πλειονοψηφίας.

Ἡ γνώμη ὅμως τοῦ Γερβίνου ἀποδεικνύεται ὀρθὴ διὰ τῶν γεγονότων. Ἂς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τοὺς ἐπαίνους καὶ ψόγους, οὓς ὁ Σαιξπῆρος δυνατὸν νὰ ἔγραψεν ὑπὲρ ἢ κατὰ τῶν γυναικῶν· ἐπαίνους καὶ ψόγους, οἱ ὁποῖοι (πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν) δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι μεγάλην ἀξίαν προκειμένου περὶ τῆς ἰδέας ἣν ὁ ποιητὴς αὐτὸς ἔσχε περὶ τῆς γυναικός· καθόσον δὲν ἐκφράζουσι τὴν ἰδέαν καὶ τὸ προσωπικὸν αἴσθημα αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ ἀλλὰ τῶν διαφόρων ἐν τοῖς δράμασιν αὐτοῦ προσώπων. Ἂς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰς κατηγορίας, καὶ ἂς ζητήσωμεν τὴν ἰδέαν ἐκείνην εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῶν γυναικῶν, τοὺς ὁποίους ὁ ποιητὴς εὑηρεστήθη νὰ δημιουργήσῃ. Λέγομεν μετὰ σκοποῦ ὅτι εὑηρεστήθη· διότι εἷς τινας ἐκ τῶν χαρακτήρων ἐκείνων (χαρακτήρων ἰδανικῆς σχεδὸν τελειότητος, καὶ ὅμως τοσούτῳ ἀληθινῶν) διαφαίνεται ἡ εὐαρέσκεια τοῦ καλλιτέχνου ἐν τῇ δημιουργίᾳ αὐτῶν. Φαίνεται ἐναργῶς ὅτι, ἐνῷ ὁ ποιητὴς ἐξῆγεν ἐκ τῆς δαιμονίας αὐτοῦ κεφαλῆς τὰς τελείας ἐκείνας γυναῖκας, αὐτὸς ὁ μέγας ἀντικειμενικὸς ποιητὴς τὰς ἠγάπα· τὰς ἠγάπα ὅπως ὅλα τὰ ἀριστουργήματα τῆς φύσεως· οὔτε εἶχεν ἀνάγκην νὰ εἴπῃ εἰς αὐτάς, ὅπως ὁ ἀρχαῖος γλύπτης εἰς τὸ ἄγαλμά του: κινήθητι καὶ ὁμίλησόν μοι — διότι αὐταὶ ἐκινοῦντο περὶ τὸν δημιουργόν των καὶ διελέγοντο πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ ἐξεδήλουν ὅλα τα μυστήρια τῆς καρδίας των, ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματός των.

(*Ἕπεται συνέχεια.*)

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΔΟΣ.

Ἂν ἤθελαν τὰ χείλη μου νὰ 'ποῦν τόσα καὶ τόσα,
Μὰ δὲν θὰ νιώσης ὅ,τι 'πῶ. — Σὲ βλέπω καὶ σωπαίνω . . .
Τὰ 'μάτια ξέρουν καὶ 'μιλοῦν καὶ γοιώθουν κάθε γλῶσσα·
Κι' ὅ,τι δὲ λέω, διάβασ' το 'στὰ μάτιά μου γραμμένο!

Ἐν Λειψίᾳ. **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.**

ΟΠΤΑΣΙΑΙ

ὑπὸ **ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥΡΓΕΝΙΕΦ.**

Α'.

Δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποκοιμηθῶ καὶ ἐστρεφόμην ἐν τῇ κλίνῃ ἀπο τοῦ ἑνὸς πλευροῦ εἰς τὸ ἕτερον. „Ὡς τὸ διάβολο καὶ τὸ κινούμενα τραπέζια καὶ τὰ παρόμοια φαντάσματα" εἶπον κατ' ἐμαυτόν. „Τοιαῦτα πράγματα εἶναι μόνον διὰ νὰ καταστρέφουν τὰ νεῦρα."

Ἐπὶ τέλους ἀπεκοιμήθην. Αἴφνης ὅμως ἤκουσα παράδοξόν τινα ἦχον· μοὶ ἐφάνη ὡς να ἐκρούσθη ἐλαφρῶς ἡ χορδὴ ἑνὸς ὀργάνου, καὶ ἀσθενής, πένθιμος ἠκούετο ὁ ἠρέμα

ΕΛΛΗΝΙΣ ΝΕΑΝΙΣ, ΧΡΩΜΑΤΙΖΟΥΣΑ ΑΓΓΕΙΟΝ.

Εἰκὼν ὑπὸ Γερμανοῦ Ἑρμάνδεξ.

ἀπηχῶν ἦχος. Ἤγειρα τὴν κεφαλήν. Τὸ φέγγος τῆς πρὸ μικροῦ ἀνατειλάσης σελήνης ἔπιπτε κατ' εὐθεῖαν ἐπὶ τοῦ προσώπου μου καὶ ἐφώτιζε τὸ δάπεδον ὅπερ ἐφαίνετο κατάλευκον ὡς νὰ εἶχεν ἐντριβῇ διὰ κιμωλίας. Ὁ παράδοξος ἦχος ἐπανελήφθη ἤδη, καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἤκουσα αὐτὸν εὐκρινέστερον, καθαρώτερον ἢ πρότερον.

Ἐστηρίχθην ἐπὶ τῶν ἀγκώνων μου καὶ ἡ καρδία μου ἔπαλλεν ἐκ φόβου καὶ ταραχῆς. Παρῆλθε μία στιγμὴ — παρῆλθεν ἑτέρα στιγμὴ — μακρόθεν ἠκούσθη τὸ ᾄσμα ἀλέκτορος — ἐκ μακροτέρας ἀποστάσεως ἀπεκρίθη ἕτερος ἀλεκτρυών.

Ἔκλινα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου. „Αὐτό μοῦ ἔλειπε τώρα!" ἐψιθύρισα κατ' ἐμαυτὸν „τώρα ἤρχισαν νὰ βομβοῦσι καὶ τὰ ὦτα μου."

Μετ' ὀλίγον ἀπεκοιμήθην — ἢ τοὐλάχιστον ἐνόμιζα ὅτι ἤμην ἀποκοιμημένος. Ἔβλεπον παράδοξον ὄνειρον. Ὠνειρευόμην ὅτι εὑρίσκομαι εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἐν τῇ κλίνῃ μου, καὶ ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ κοιμηθῶ, οὔτε κἂν νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς. Αἴφνης ἤχησεν ἐκ νέου ὁ αἰνιγματώδης ἐκεῖνος ἦχος· ἔστρεψα τὸ πρόσωπον — τὸ ὑπὸ τῆς σελήνης φωτιζόμενον μέρος τοῦ δαπέδου ὑψοῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον, προσέλαβεν ὡρισμένον σχῆμα, ἐστρογγυλώθη πρὸς τὰ ἄνω — καὶ ἤδη ἵστατο ἐνώπιόν μου, διαφανὴς ὡς ὁμίχλη, λευκὴ γυναικεία μορφή.

„Ποία εἶσαι;" ἠρώτησα αὐτήν, συντείνων ὅλον μου τὸ θάρρος.

Μία φωνὴ μοὶ ἀπεκρίθη, ὁμοία μὲ τὸν ψίθυρον τῶν κινουμένων φύλλων, „Ἐγὼ εἶμαι — ἐγὼ — ἐγώ! Ἦλθον εἰς σέ!"

„Εἰς ἐμέ; Καὶ ποία εἶσαι σύ;"

„Ἐλθὲ τὴν νύκτα εἰς τὴν παλαιὰν δρῦν, εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ δάσους. Θὰ εἶμαι ἐκεῖ!"

Ἠθέλησα νὰ παρατηρήσω ἀκριβῶς τὴν φυσιογνωμίαν τῆς μυστηριώδους ταύτης μορφῆς, ὅπως ἐντυπώσω αὐτὴν εἰς τὴν μνήμην μου, ἀλλ' αἴφνης κατελήφθην ὑπὸ ῥρίκης. Τρόμος καὶ ῥῖγος ἔσειεν ὅλα μου τὰ μέλη. Καὶ ἤδη εὑρισκόμην οὐχὶ πλέον κεκλιμένος ἀλλὰ καθισμένος ἐπὶ τῆς κλίνης μου. Καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἐνόμιζα ὅτι εἶδον τὸ μυστηριῶδες φάσμα, ἔρριπτεν ἡ σελήνη μακρὰν λευκὴν λωρίδα φωτὸς ἐπὶ τοῦ πατώματος.

Β'.

Μακρά, ἀτελεύτητος μοὶ ἐφάνη ἡ ἐπιοῦσα ἡμέρα. Ἤθελον νὰ ἀναγνώσω, ἤθελον νὰ ἐργασθῶ — ἀλλὰ πρὸς οὐδεμίαν ἐργασίαν εὕρισκον τὴν ἀναγκαίαν ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος. Τέλος πάντων ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ἡ καρδία μου ἔπαλλε σφοδρῶς, ὡς νὰ εὑρισκόμην εἰς τὰς παραμονὰς ὅλως ἐκτάκτου συμβάματος. Κατεκλίθην καὶ ἔστρεψα τὸ πρόσωπόν μου πρὸς τὸν τοῖχον.

„Διατὶ δὲν ἦλθες;" ἤκουσα πλησίον μου σιγαλά, ἀλλὰ εὐκρινῶς ψιθυρίζουσαν φωνήν.

Ταχέως ἔστρεψα τὸ πρόσωπον καὶ — ἰδοὺ πάλιν τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο φάσμα μὲ τοὺς ἀτενεῖς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ἀκίνητον ὄψιν· τὸ βλέμμα της ἐξέφραζε τὴν φορὰν ταύτην βαθυτάτην λύπην.

„Ἐλθέ!" ἐψιθύρισεν ἐκ νέου.

„Θὰ ἔλθω", ἀπήντησα σιγά, καὶ ὁ φόβος μοὶ συνέσφιγγε τὸ στῆθος. Τὸ φάσμα ἤρξατο ἤδη νὰ περιφέρηται αἰωρούμενον τῇδε κακεῖσε ἔμπροσθεν τῆς κλίνης μου, καὶ τέλος νὰ διαλύεται ὡς ὁμίχλη — ὡς ἐλαφρῶς αἰωρούμενος καπνὸς ἐπὶ τέλους ἠφανίσθη. Μετὰ μίαν στιγμὴν τὸ λευκὸν φῶς τῆς σελήνης ἠπλοῦτο πάλιν ἐπὶ τοῦ λείου σανιδωτοῦ ἐδάφους.

Γ'.

Ὁλόκληρον τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν διῆλθον ἐν σφοδροτάτῃ ταραχῇ. Κατὰ τὸ δεῖπνον ἔπιον μίαν ὁλόκληρον σχεδὸν φιάλην οἴνου. Ἐξῆλθον πρὸς στιγμὴν εἰς τὸν ἐξώστην, ἐπέστρεψα ὅμως ἀμέσως εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐρρίφθην ἐπὶ τῆς κλίνης μου. Ὁ σφυγμός μου ἔπαλλε σφοδρῶς καὶ ἡ καρδία μου ἐκρότει. Καὶ πάλιν ἠκούσθη ὁ παράδοξος ἐκεῖνος ἦχος, ὁ προσομοιάζων μὲ τὸν φθόγγον χορδῆς. Ἐτρόμαξα, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησα νὰ στραφῶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἐξαίφνης ᾐσθάνθην ἰσχυρὰν περὶ τοὺς ὤμους μου περιπλοκὴν χειρῶν καὶ βραχιόνων καὶ εἰς τὸ οὖς μου ἐλαφρὸν ψιθυρισμόν: „Ἐλθέ! Ἐλθέ! ἐλθέ!" „Θὰ ἔλθω", ἀπεκρίθην περίτρομος καὶ στενάζων· „θὰ ἔλθω" ἐπανέλαβον, ἐξανιστάμενος συγχρόνως.

Ἡ γυναικεία μορφὴ ἵστατο εἰς τὸ ἄνω ἄκρον τῆς κλίνης κύπτουσα ὑπεράνω μου. Μοὶ προσεμειδίασε καὶ ἠφανίσθη ἀμέσως. Ἐν τούτοις ὅμως ἠδυνήθην νὰ ῥίψω ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ προσώπου της καὶ νὰ διακρίνω τὰ χαρακτηριστικά της. Μοὶ ἐφάνη ὡς νὰ εἶχον ἴδη ποτὲ τὸ πρόσωπον τοῦτο — ἀλλὰ ποῦ καὶ πότε; Τῇ ἑπομένῃ ἠγέρθην πολὺ ἀργὰ καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν διῆλθον περιπατῶν εἰς τὸ ὕπαιθρον· ἐπῆγα μάλιστα καὶ εἰς τὴν παλαιὰν δρῦν, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους, καὶ παρετήρησα αὐτὴν πανταχόθεν μετὰ προσοχῆς.

Περὶ τὴν ἑσπέραν εἰσῆλθον εἰς τὸ ἀναγνωστήριόν μου καὶ ἐκάθισα πρὸ τοῦ παραθύρου, ὅπερ ἀφῆκα ἀνοικτόν.

Ἡ γηραιά μου ὑπηρέτρια μοὶ ἔφερε κυάθιον τεΐου, τὸ ὁποῖον οὔτε κἂν ἔθιξα. Παντὸς εἴδους ἀλλόκοτοι σκέψεις καὶ ἰδέαι κατεῖχον τὸ πνεῦμά μου καὶ πλέον ἢ ἅπαξ κατελήφθην ὑπὸ ἀμφιβολίας περὶ τῆς ὑγιοῦς καταστάσεως τῶν φρενῶν μου. Ὁ οὐρανὸς ἦτο ὅλως ἀνέφελος καὶ αἴθριος καὶ τὸ φῶς τοῦ δεδυκότος ἤδη ἡλίου κατηύγαζεν ὄχι μόνον τὸν ὁρίζοντα, ἀλλὰ καὶ σύμπασαν τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ πᾶν ὅτι εὑρίσκετο ἐν αὐτῇ, δι' ὑπερφυσικοῦ τινος, πορφυροχρόου φωτός. Τὸ φύλλα τῶν δένδρων καὶ τὰ χόρτα ἔλαμπον καὶ ἤστραπτον ὡς νὰ ἦσαν βερνικωμένα, καὶ ἔμενον παντελῶς ἀκίνητα. Ἐν τῇ ἀντιθέσει ταύτῃ μεταξὺ τοῦ ἀπλέτου φωτός, ἐν ᾧ καὶ τὰ ἐλάχιστα τῶν ἀντικειμένων διεγράφοντο εὐκρινέστατα, καὶ τῆς παντελοῦς, ἀπολύτου, νεκρικῆς ἀκινησίας ἐνυπῆρχέ τι τὸ αἰνιγματῶδες καὶ ἀκατάληπτον. Ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου θορύβου ἱπτάμενον προσῆλθε μέγα τι πτηνὸν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς σανίδος τοῦ παραθύρου μου. Παρετήρουν αὐτό, καὶ αὐτὸ μὲ παρετήρει πλαγίως μὲ τὸν στρογγύλον, μέλανα ὀφθαλμόν του.

„Σὲ ἔστειλεν ἐδῶ διὰ νὰ μοῦ ὑπενθυμίσῃς τὴν ὑπόσχεσίν μου;" ἐσκέφθην ἀκουσίως.

Ἀμέσως τὸ πτηνὸν ἤπλωσε τὰς λευκάς του πτέρυγας καὶ ἀπέπτη, ὅπως ἦλθεν, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου θορύβου διασχίζον τὸν ἀκίνητον ἀέρα. Ἔμεινα ἀκόμη πολὺ εἰς τὸ παράθυρον καθισμένος, ἀλλὰ τώρα δὲν ἀμφέβαλλον οὔτε ἐδίσταζον πλέον. Μοὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ μὲ εἶχον μαγεύσῃ. Ἐσυρόμην ὑπὸ κρυφίας τινός, ἀοράτου δυνάμεως, καὶ πᾶσα μου προσπάθεια πρὸς ἀντίστασιν ἦτο ματαία — τοιουτοτρόπως παρασύρεται ἄνευ ἀντιστάσεως τὸ εἰς τὸ ῥεῦμα περιπεσὸν πλοιάριον καὶ οὐδεμία δύναμις ἐξαρκεῖ, ὅπως δώσῃ εἰς αὐτὸ ἐναντίαν διεύθυνσιν. Ἀνωρθώθην μεθ' ὁρμῆς. Τὸ πορφυρόχρουν φῶς εἶχεν ἤδη σβεσθῆ πρὸ πολλοῦ. Τὰ περιλαμπῆ χρώματα εἶχον προσλάβῃ σκοτεινὴν ἀπόχρωσιν καὶ ἡ προτέρα μαγικὴ ἠρεμία εἶχε παύσῃ. Ἐλαφρά τις αὔρα ἤρχισε νὰ πνέῃ· ὁλονὲν ὑψηλότερα ἀνέβαινεν ἡ σελήνη εἰς τὸν μελάγχρουν τῆς νυκτὸς οὐρανὸν καὶ μετ' ὀλίγον ὅλα τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἐλαμπύριζον εἰς τὰς ψυχράς, ἀργυροχρόους ἀκτῖνας τοῦ φωτός της. Ἡ ὑπηρέτριά μου εἰςῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον μὲ ἀνημμένην λαμπάδα, ἀλλ' ἰσχυρὰ πνοὴ τοῦ ἀνέμου ἔσβεσεν αὐτῆς τὴν φλόγα. Ἠγέρθην ταχέως, ἐφόρεσα τὸν πῖλόν μου καὶ ἐπορεύθην εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους, ἐκεῖ, ὅπου εὑρίσκετο ἡ παλαιὰ δρῦς.

Δ.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχεν ἐνσκήψῃ κεραυνὸς ἐπὶ τὴν δρῦν ταύτην. Ἡ κορυφὴ αὐτῆς ἦτο τεθραυσμένη, μαραμένη καὶ ἀπεξηραμένη· ἀλλὰ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη του εἶχε τὸ δένδρον τοῦτο ἀκόμη πολλὴν ζωήν, ἀρκετὴν δι' ὁλοκλήρους αἰῶνας.

Μικρά τις νεφέλη διήρχετο ὑπὸ τὴν σελήνην, ὅτε ἐπλησίασα πρὸς τὴν δρῦν καὶ τό πυκνὸν αὐτῆς φύλλωμα ἐκαλύπτετο εἰς βαθύτατον σκότος. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἠδυνάμην νὰ διακρίνω τίποτε ἔκτακτον, ὅτε ὅμως μετὰ ταῦτα ἔστρεψα τὸ βλέμμα μου εἰς τὸ πλάγιον μέρος τῆς δρυός, ἐνόμισα ὅτι ἡ καρδία μου ἔπαυσε νὰ πάλλῃ — πλησίον ἑνὸς θάμνου, εὑρισκομένου μεταξὺ τῆς δρυὸς καὶ τοῦ λοιποῦ δάσους, ἵστατο ἀκίνητος ὑψηλή, κατάλευκος γυναικεία μορφή. Αἱ τρίχες της κεφαλῆς μου ἀνωρθώθησαν. Μετ' ὀλίγον ὅμως συνῆλθον ἐκ τοῦ φόβου καὶ ἐπλησίασα μετὰ θάρρους πρὸς τὸν θάμνον. Ἦτο αὐτή· ἦτο ἡ ἰδία ἐκείνη μορφή, τὴν ὁποίαν εἶχον ἴδῃ τὴν νύκτα εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ὅτε ἐπλησίασα πρὸς αὐτήν, ἡ σελήνη ἐξελθοῦσα ἐκ τοῦ νέφους ἐφώτιζεν αὐτὴν μὲ ὅλην της τὴν λάμψιν. Τὸ φάσμα ἐφαίνετο ἐσχηματισμένον ἔκ τινος λευκῆς, ὡς τὸ γάλα, ἡμιδιαφανοῦς ὁμίχλης· διὰ μέσου τοῦ προσώπου της ἠδυνήθην νὰ διακρίνω μικρόν τινα ὄπισθεν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κινούμενον κλῶνα. Μόνον ἡ κόμη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς δὲν ἦσαν λευκοὶ ἀλλ' εἶχον σκοτεινότερόν τι χρῶμα. Τὰς χεῖρας εἶχε συμπεπλεγμένας καὶ εἰς ἕνα ἐκ τῶν δακτύλων της ἔλαμπε στενόν τι χρυσοῦν δακτυλίδιον. Ἐσταμάτησα ἔμπροσθέν της καὶ ἤθελον νὰ τῇ ἀπευθύνω τὸν λόγον ἀλλά, ἂν καὶ δὲν ᾐσθανόμην φόβον, ἐν τούτοις ἡ φωνή μου ἐπνίγετο. Διηύθυνε τὰ βλέμματά της πρὸς ἐμέ. Οἱ ὀφθαλμοί της οὔτε λύπην οὔτε χαρὰν ἐξέφραζον, ἀλλὰ μόνον ἐντεταμένην προσοχήν. Περιέμενον, μήπως μοὶ ὁμιλήσῃ πρώτη, αὐτὴ ὅμως ἔμεινε βωβή, ἀκίνητος, καὶ μὲ παρετήρει ἀσκαρδαμυκτεὶ μὲ ἀτενὲς καὶ ἀμετάστρεπτον βλέμμα.

„Ἐδῶ εἶμαι" ἐφώνησα ἐπὶ τέλους, ὑπερνικῶν τὸν ἐκ νέου ἐγειρόμενον φόβον μου. Ἡ φωνή μου ἤχει ὑποκώφως καὶ παρῆγε παράδοξόν τινα ἀντήχησιν.

„Σὲ ἀγαπῶ!" ἀπεκρίθη ψιθυρίζουσα.

„Μὲ ἀγαπᾷς;" ἠρώτησα ἔκπληκτος.

„Γίνου ἐδικός μου", ἐψιθύρισεν ἐκ νέου;

„Ἐγὼ νὰ γίνω ἐδικός σου; Ἀλλὰ σὺ εἶσαι φάντασμα, ἄϋλον ὄν." Εὑρισκόμην εἰς ἀνέκφραστον ταραχὴν καὶ ἐξηκολούθησα. „Τί εἶσαι; καπνός, ὁμίχλη, ἀήρ; ἐγὼ νὰ γίνω ἐδικός σου; εἰπέ μοι πρῶτον, ποία εἶσαι; Ἔζησες ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς; πόθεν ἔρχεσαι;"

„Γίνου ἐδικός μου. Δὲν θὰ σὲ βλάψω καθόλου. Εἰπὲ μόνον τὰς δύο λέξεις: πάρε με."

Παρετήρουν αὐτὴν ἔκπληκτος. „Τί λέγει;" εἶπον κατ' ἐμαυτόν.

„Τί σημαίνουν ὅλα ταῦτα; Νὰ τολμήσω; νὰ δοκιμάσω;"

„Πολὺ καλά;" ἀνέκραξα μεγαλοφώνως καὶ μάλιστα μὲ τόσην ἀπροσδόκητον δύναμιν, ὡς νὰ μὲ εἶχεν ὠθήσῃ τις ἐκ τῶν ὄπισθεν. „Πάρε με."

Μόλις ἐπρόφερα τὰς λέξεις ταύτας, καὶ ἡ μυστηριώδης μορφὴ ἔκλινε πρός με μετά τινος κατεσταλμένου, ἐσωτερικοῦ γέλωτος, ὅστις ἔκαμε πρὸς στιγμὴν τὸ πρόσωπόν της νὰ τρέμῃ. Βραδέως ἐξέτεινε τοὺς βραχίονας πρός με — ἠθέλησα νὰ ὀπισθοχωρήσω, ἀλλ' ἤδη εὑρισκόμην εἰς τὴν ἐξουσίαν της. Μὲ περιεπτύχθη, τὸ σῶμά μου ὑψώθη ἕνα πῆχυν περί που ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, καὶ ἀμφότεροι ἱπτάμεθα μετέωροι μετὰ μετρίας ταχύτητος ὑπεράνω τῆς ἀκινήτου χλόης.

Ε'.

Κατ' ἀρχὰς περιεστρέφοντο καὶ συνεχέοντο τὰ πάντα ἐν τῇ κεφαλῇ μου καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς. Ὅτε μετὰ μίαν στιγμὴν τοὺς ἠνέῳξα πάλιν, εἶδον ὅτι ἱπτάμεθα εἰσέτι, ἀλλὰ τὸ πλησίον τῆς οἰκίας μου δάσος δὲν ἐφαίνετο πλέον. Εὐρεῖα πεδιὰς πεποικιλμένη μὲ σκιερὰς κηλίδας ἠπλοῦτο ὑπὸ τὰ ὄμματα ἡμῶν. Μετ' ἐκπλήξεως καὶ τρόμου παρετήρησα ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς φοβερὸν ὕψος ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους.

„Εὑρίσκομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σκτανᾶ!" Ἡ σκέψις αὕτη διεπέρασε τὸν νοῦν μου ὡς ἀστραπή. Ἡ ἰδέα μιᾶς καταχθονίου δυνάμεως, ἡ ὑπόνοια τῆς ψυχικῆς μου ἀπωλείας δὲν εἶχεν ἐπέλθη ἀκόμη εἰς τὸν νοῦν μου πρὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης. Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ διηνύομεν μετέωροι πόντοτε μεγαλητέρας ἀποστάσεις καὶ ἀνηρχόμεθα, ὡς μοὶ ἐφαίνετο, εἰς ὁλονὲν μεγαλήτερον ὕψος.

„Ποῦ μὲ φέρεις;" ἠρώτησα ἐπὶ τέλους μεγαλοφώνως.

„Ὅπου δήποτε θέλεις" ἀπήντησεν ἡ φίλη μου συσφίγγουσά με εἰς τὰς ἀγκάλας της. Τὸ πρόσωπόν της ἔθιγε σχεδὸν τὸ ἰδικόν μου, καὶ ὅμως δὲν ἠδυνάμην νὰ αἰσθανθῶ τὴν ἐπαφήν.

„Ἐπανάφερέ με εἰς τὴν γῆν. Σκοτοδινιῶ ἐπὶ τοῦ ὕψους τούτου."

„Καλά! κλεῖσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὴ ἀναπνέῃς."

Ὑπήκουσα καὶ ἀμέσως ᾐσθάνθην ὅτι κατέπιπτον ὡς λίθος. Ὁ ἄνεμος διέπνεε συρίζων διὰ τῶν ἀνωρθωμένων τριχῶν τῆς κεφαλῆς μου. Ὅτε συνῆλθον ἐκ τῆς νέας μου ἐκπλήξεως, παρετήρησα ὅτι ἱπτάμεθα εἰς μικρὸν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὕψος, οὕτως ὥστε οἱ πόδες ἡμῶν ἔψαυον τὰς ὑψηλοτέρας τῶν βοτανῶν καλάμας.

„Ἄφες με νὰ πατήσω ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τί μὲ ὠφελεῖ ἡ πτῆσις; δὲν εἶμαι πτηνόν."

„Ἐνόμιζα" μοὶ ἀπήντησεν „ὅτι ἡ πτῆσις σοὶ ἦτο εὐάρεστος. Ἄλλο τι δὲν ἔχομεν ἡμεῖς νὰ κάμωμεν."

„Σεῖς; Ἀλλὰ ποῖοι εἶσθε;"

„Οὐδεμία ἀπάντησις.

„Δὲν δύνασαι νὰ μοῦ εἴπῃς;"

Πένθιμος ἦχος, ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον, ὅστις μὲ ἀφύπνισε κατὰ τὴν πρώτην νύκτα, εἰσέδυσεν εἰς τὸ οὖς μου. Ἡμεῖς ὅμως ἱπτάμεθα εἰσέτι διὰ μέσου τῆς ὑγρᾶς νυκτερινῆς αὔρας.

„Ἄφες με δὰ νὰ πατήσω τὸ ἔδαφος" ἐπανέλαβον. Ὡς σημεῖον ὑπακοῆς ἔκλινεν ἡ φίλη μου τὴν κεφαλὴν — καὶ ἤδη εὑρέθην πάλιν ὀρθιος ἐπὶ στερεοῦ ἐδάφους. Ἐστάθη ἐνώπιόν μου καὶ ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας, ὡς νὰ προσεδόκα τι. Εἶχον ἡσυχάσῃ βαθμηδὸν καὶ παρετήρουν αὐτὴν μετὰ προσοχῆς. Ὅπως πρότερον οὕτω καὶ νῦν παρετήρησα ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς τὴν ἔκφρασιν ἀταράχου θλίψεως.

„Ποῦ εὑρισκόμεθα;" ἠρώτησα αὐτήν, διότι δὲν ἐγνωρι-

ζον τὸ μέρος εἰς τὸ οποῖον ἐστάθημεν κατελθόντες ἀπὸ τοῦ ὄφους.

„Εἴμεθα πολὺ μακρὰν τῆς οἰκίας σου ἀλλὰ εἰμποροῦμεν εἰς μίαν στιγμὴν νὰ εὑρεθῶμεν ἐκεῖ."

„Καὶ μὲ ποῖον τρόπον; Νὰ ἀφεθῶ πάλιν εἰς τὰς χεῖράς σου;"

„Δέν σοι ἐπροξένησα καμμίαν βλάβην οὔτε εἰς τὸ μέλλον θὰ σὲ βλάψω ποσῶς. Ἕως ὅτου φανῇ ἡ αὐγή, θὰ πετῶμεν. Τίποτε ἄλλο. Ὅπου δήποτε θελήσῃς, δύναμαι νὰ σὲ φέρω — ἕως εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου. Γίνου ἐδικός μου. Εἰπὲ ἀκόμη μίαν φορὰν τὰς δύο λέξεις: πάρε με."

„Πολὺ καλά! πάρε με."

Πάλιν μὲ συνέσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἀνυψώθημεν αὖθις ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, καὶ ἐκ νέου ἠρχίσαμεν νὰ πετῶμεν μετέωροι.

ΣΤ'.

„Ποῦ θέλεις νὰ φθάσῃς;" μὲ ἠρώτησεν.

„Κατ' εὐθεῖαν. Πάντοτε κατ' εὐθεῖαν", τῇ ἀπεκρίθην.

„Ἀλλ' ἐδῶ πλησίον ὑπάρχει δάσος."

„Ἂς ὑψωθῶμεν ὑπεράνω αὐτοῦ. Ἀλλὰ μὴ τόσον πολὺ ταχέως!"

Ὡς ὁ σκολόπαξ τοξοειδῶς ἀνίπταται ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, ὅταν θέλῃ νὰ καθίσῃ ἐπὶ τῆς κορυφῆς δένδρου τινὸς ἐκ τῶν ἄνω κατερχόμενος, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἀνήλθομεν διαγράφοντες εἰς τὸν ἀέρα τόξον καὶ εἶτα ἐξηκολουθήσαμεν τὴν πτῆσιν ἡμῶν κατ' εὐθεῖαν διεύθυνσιν. Ὅπως πρότερον τὰ χόρτα, οὕτω εὑρίσκοντο ἤδη αἱ κορυφαὶ τῶν δένδρων ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν. Ὅλως παράδοξον ὄψιν παρεῖχε τὸ ὑπὸ τῆς σελήνης καταυγαζόμενον τοῦτο δάσος, ὅπερ ἄνωθεν παρετηροῦμεν καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν. Ἠδύνατό τις νὰ νομίσῃ ὅτι ἐκεῖ κάτω εἶχε κατακλιθῇ τεραστίου μεγέθους ζῶον διὰ νὰ κοιμηθῇ· Ὁ θροῦς τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σειομένων φυλλωμάτων συνώδευε τὴν πτῆσιν ἡμῶν, ὅμοιος μὲ ὑπόκωφον γογγυσμόν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρον ἐβλέπομεν ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν ἀνοικτόν τι μέρος τοῦ δάσους καὶ ἐνίοτε λειμῶνα περιβαλλόμενον ὑπὸ σκοτεινῶν γραμμῶν, ἐνίοτε ἠκούομεν θρηνώδη κραυγὴν λαγωοῦ καὶ ἐκ μακροτέρων ἀποστάσεων τοὺς κρωγμοὺς τῶν γλαυκῶν· ἀρωματικὴ εὐωδία μυκήτων, ῥόδων καὶ οἰνάνθης ἐπλήρου τὴν ἀτμόσφαιραν. Ψυχρὸν καὶ ἀκίνητον ἐξηπλοῦτο πανταχοῦ διακεχυμένον τὸ κάτωχρον φῶς τῆς σελήνης καὶ ὑπεράνω ἡμῶν ἔλαμπον ἐν μεγαλοπρεπεῖ ἠρεμίᾳ αἱ πλειάδες. Μετ' ὀλίγον χρόνον· τὸ δάσος εὑρίσκετο ὄπισθέν μας· ὑποκάτω ἡμῶν ἐβλέπομεν εὐρεῖαν πεδιάδα, διασχιζομένην ὑπὸ μακρᾶς ὁμιχλώδους ταινίας — ἦτο ὁ ποταμὸς ὅστις εἶρπεν ὀφιοειδῶς μεταξὺ τῶν λειμώνων. Εἰς τὴν ἑτέραν τῶν ὀχθῶν του ἱπτάμεθα μετέωροι ὑπεράνω τῶν θάμνων καὶ λοχμῶν, αἵτινες ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ὑγρασίας ἐφαίνοντο βεβαρυμέναι, ἀκίνητοι, ὡσανεὶ ὀνειροπολοῦσαι. Τὸ ὕδωρ ἄλλοτε μὲν ἔλαμπεν ἐν κυανολεύκῳ λάμψει, ἄλλοτε δὲ διήρχοντο ὑπεράνω αὐτοῦ αἱ νεφέλαι σκοτειναί, ὡσεὶ παρωργισμέναι. Εἴς τινα μέρη ἐκινεῖτο ὑπεράνω τοῦ ὕδατος πυκνὴ ὁμίχλη, ἥτις, ὡς νὰ εἶχεν ἰδίαν δύναμιν καὶ θέλησιν, προσελάμβανε διάφορα σχήματα καὶ παραδόξους μορφάς. Οἱ κάλυκες τῶν μαδωνιῶν ἠνοίγοντο καὶ ἐπεδείκνυον ὅλην αὐτῶν τὴν ὡραιότητα, ὡς νὰ ἐγνώριζον ὅτι εὑρίσκοντο ἐν πληρεστάτῃ ἀσφαλείᾳ ἀπὸ πάσης βλαβερᾶς ἐπαφῆς. Ἐπεθύμησα νὰ δρέψω ἓν ἐκ τῶν ἀνθέων, καὶ μόλις τὸ ἐσκέφθην, εὑρέθην πάραυτα πλησίον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, ὅτε δὲ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπέκοψα τὸ κρῖνον, ἠσθάνθην δυσάρεστον ὑγρασίαν καὶ ῥῖγος εἰς τὸ πρόσωπόν μου.

Ἤδη ἱπτάμεθα, ὡς τὰ παραθαλάσσια πτηνά, ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην καὶ πανταχοῦ ἀνηγείροντο ἔντρομοι οἱ πτερωτοὶ τοῦ ποταμοῦ κάτοικοι, νομίζοντες βεβαίως ὅτι κατεδιώκοντο ὑφ' ἡμῶν. Συνηντήσαμεν ὁλόκληρα στίφη ἀγρίων νησσῶν, αἵτινες ἡσύχαζον ἐντὸς τῶν καλαμώνων. Ἀλλὰ ἔμειναν ἀκίνητοι καὶ ἀτάραχοι εἰς τὰς θέσεις των. Μόνον τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐπρόβαλλον τὴν κεφαλὴν ἔξω τῆς πτέρυγος, παρετήρουν περὶξ αὐτῶν μετὰ περιεργίας καὶ εἶτα πάλιν ἔκρυπτον τὸ ῥάμφος τρέμουσαι ἐντὸς τῶν μαλακῶν πτίλων. Μεταξὺ ἑνὸς θάμνου ἰτέας καὶ ἑνὸς καλαμῶνος ἀνεσοβήσαμεν καὶ ἕνα ἐρωδιόν· προσεπάθησε νὰ σταθῇ ὄρθιος ἐπὶ τῶν ποδῶν του, ἀφοῦ ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ τοῦτο, ἤρχισε νὰ κινῇ τὰς πτέρυγάς του σκαιῶς καὶ ἀδεξίως. Οὐδένα ἰχθὺν διεκρίνομεν· ἴσως θὰ ἐκοιμῶντο ὅλοι ἐπὶ τοῦ πυθμένος τοῦ ποταμοῦ. Προϊόντος τοῦ χρόνου ἐσυνείθισα εἰς τὴν πτῆσιν καὶ μοὶ ἤρεσε μάλιστα. Ὅστις ποτὲ ὠνειρεύθη καθ' ὕπνον ὅτι ἵπτατο, θὰ εὕρῃ εὐνόητον τὴν εὐχαρίστησιν μου. Ἠσθανόμην ἐμαυτὸν ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ ἤρχισα ἔκτοτε νὰ παρατηρῶ μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο ὄν, εἰς τὸ ὁποῖον ὤφειλον τὴν εὐχαρίστησιν τόσον ἀπιστεύτου καὶ παραδόξου περιηγήσεως.

Ζ'.

Ἦτο γυναικεία μορφὴ μὲ τοιαῦτα χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, ὁποῖα παρ' ἡμῖν ἐν Ῥωσσίᾳ δὲν ἀπαντῶνται. Μὲ τὸ λευκόφαιον, ἡμιδιαφανὲς χρῶμά της μοὶ ἀνεμίμνησκε τὰ ἀνάγλυφα ἐκεῖνα ἐπὶ τῶν ἀλαβαστρίνων ἀγγείων, τὰ ὁποῖα φωτίζονται ἔσωθεν διά τινος ἐντὸς αὐτῶν ἀνημμένης λαμπάδος. Ἐκ νέου μοὶ ἐφάνη, ὡς νὰ εἶχον ἴδη πρότερόν ποτε τὸ πρόσωπον τοῦτο.

„Εἴμπορῶ νὰ σοῦ ὁμιλήσω;" τὴν ἠρώτησα.

„Ὁμίλει."

„Βλέπω ὅτι φορεῖς δακτυλίδιον εἰς τὸν δάκτυλόν σου. Ἔζησες ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς; Ἤσο ὑπανδρευμένη;"

Ἔμεινα σιωπηλὸς ἐπί τινας στιγμάς, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔλαβον.

„Πῶς ὀνομάζεσαι — ἡ ποῖον ἦτο ποτὲ τὸ ὄνομά σου;"

„Ὀνόμαζέ με Ἕλλις."

„Ἕλλις; Αὐτὸ εἶνε ἀγγλικὸν ὄνομα. Εἶσαι Ἀγγλίς; Μὲ ἐγνώριζες πρότερον;"

„Ὄχι."

„Ἀλλὰ διατὶ ἐνεφανίσθης μόνον εἰς ἐμέ;"

„Σὲ ἀγαπῶ."

„Καὶ εἶσαι τώρα εὐτυχής;"

„Ναὶ — εἶμαι εὐχαριστημένη. Ἵπταμαι καὶ αἰωροῦμαι μετὰ σοῦ εἰς τὸν καθαρὸν αἰθέρα."

„Ἕλλις!" ἐφώναξα ἐξαίφνης." Μήπως εἶσαι κατηραμένη, κολασμένη ψυχή;"

„Δὲν σὲ ἐννοῶ", ἀπήντησε, κλίνουσα τὴν κεφαλήν.

„Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ σὲ ἐξορκίζω."

„Τί μοῦ λέγεις;" μὲ διέκοψε λέγουσα μὲ τοιοῦτον ὕφος, ὡς νὰ μὴ μὲ εἶχε πράγματι ἐννοήσῃ. Μολ ἐφάνη συγχρόνως ὅτι ἠσθάνθην ἐλαφράν τινα κίνησιν τοῦ βραχίονος, ὅστις μὲ περιέβαλλεν ὡς ψυχρὰ ζώνη.

„Μὴ φοβεῖσαι", μοὶ εἶπεν ἀκολούθως· „μὴ ἔχῃς τὸν παραμικρὸν φόβον, φίλε μου." Ταῦτα λέγουσα ἔστρεψε τὸ πρόσωπόν της πρὸς τὸ ἐδικόν μου. Ἠσθάνθην παράδοξόν

τινα ἐπαφὴν εἰς τὰ χείλη μου, ὡς νὰ εἶχον κεντηθῇ ὑπο λεπτοτάτου, μαλακωτάτου κέντρου.

Η'.

Πάλιν εὑρισκόμεθα μετέωροι ἐπὶ ἱκανοῦ ὕψους, καὶ ἐγὼ παρετήρουν πρὸς τὰ κάτω. Κάτωθεν ἡμῶν εὑρίσκετο ἄγνωστος εἰς ἐμὲ πόλις, ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς εὐρείας ῥάχεως ἑνὸς λόφου. Τὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μητροπολιτικῶν ναῶν ὑψοῦντο προεξέχοντα ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ συμπλέγματος τῶν ζυλίνων στεγῶν καὶ τῶν συνδένδρων κήπων. Ὁ ποταμός, ὅστις ἔρρεε κατὰ τὸ μῆκος τοῦ λόφου, ἐγεφυροῦτο εἰς τινα ἐκ τῶν καμπῶν του διὰ μεγάλης, στερρᾶς γεφύρας. Περὶξ ἐβασίλευε σιγή, οἱ κεχρυσωμένοι θόλοι των ναῶν καὶ οἱ μετάλλινοι σταυροὶ ὑπέλαμπον καὶ αὐτοὶ μετ' ἀδρανοῦς, κεκμηκυίας λάμψεως. Σιωπηλῶς διεγράφοντο ἐπὶ τοῦ σκιεροῦ ὁρίζοντος αἱ μακραὶ δοκοὶ τῶν ἀγροτικῶν φρεάτων καὶ αἱ πρὸς τὰ ἄνω στρογγυλούμεναι λόχμαι τῶν ἰτεῶν. Σιωπηλῶς καὶ ἡσύχως ἐξετείνετο ἡ ὑπόλευκος λεωφόρος ἐν σχήματι βέλους ἄγουσα κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν πρὸς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς πόλεως καὶ συγχεομένη κατὰ τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν μετὰ τῆς μονοτόνου, ὁμοιομόρφου, ἀτελευτήτου πεδιάδος.

„Ποία εἶνε ἡ πόλις αὕτη;" ἠρώτησα.

„. . . . . ὠφ."

„Εἰς τὴν ἐπικράτειαν Τ . . ."

„Ναί."

„Τότε λοιπὸν εἴμεθα πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς μου."

„Δι' ἡμᾶς δὲν ὑπάρχουσιν ἀποστάσεις."

„Ἀληθῶς;" Ἀπροσδόκητος τόλμη ἠγέρθη αἴφνης ἐν ἐμοί. „Φέρέ με εἰς τὴν Νότειον Ἀμερικήν."

„Ἐκεῖ δὲν δύναμαι νὰ σὲ φέρω. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν εἶναι τώρα ἡμέρα."

„Ἀ! εἴμεθα λοιπὸν νυκτερόβια πτηνά. Καλὰ λοιπόν, φέρε με ὅπου θέλεις, φθάνει μόνον νὰ ἦναι πολὺ μακρὰν ἀπ' ἐδῶ."

„Κλεῖσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὴ ἀναπνέῃς", ἀπήντησεν ἡ Ἕλλις — καὶ μὲ τὴν ταχύτητα τύφωνος ἀπέπτημεν διασχίζοντες μετὰ συριγμῶν τὸν ἀέρα.

Τὰ ὦτά μου ἐβόμβουν καὶ ἐσύριττον. Αἴφνης ἐσταματήσαμεν ἀλλ' ὁ θόρυβος ἐξηκολούθει — ἐδιπλασιάσθη, ἐτετραπλασιάσθη μάλιστα. Ἤδη ἠκούετο ὡς φοβερὸς πάταγος βροντῶν καὶ κεραυνῶν.

„Τώρα εἰμπορεῖς να ἀνοίξῃς τοὺς ὀφθαλμοὺς" εἶπεν ἡ Ἕλλις.

(Ἕπεται συνέχεια.)

1. Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ, διάδοχος τῆς Γερμανίας (ἐν σελ. 199). Μὲ γαλανοὺς παιδικοὺς ὀφθαλμούς, ἐκφράζοντας εὐφυΐαν καὶ ζωηρότητα, μὲ ῥοδόχρους παρειὰς καὶ θαλλερὸν πρόσωπον, μὲ εὐθυτενεῖς ξανθὰς τρίχας, πρότυπον ὑγιῶς ἀνεπτυγμένου Γερμανόπαιδος — οὕτω παριστᾷ ἡ ἡμετέρα εἰκὼν ἐν στολῇ Οὐσσάρου τὸν μικρὸν πρίγκιπα Φρειδερῖκον Γουλιέλμον, τὸν νέον διάδοχον τοῦ Γερμανικοῦ κράτους καὶ τῆς Πρωσσίας. Γεννηθεὶς τῇ 6. Μαΐου 1882 συνεπλήρωσε μόλις πρὸ δεκαετίας τὸ ἕκτον ἔτος τῆς τρυφερᾶς του ἡλικίας. Ἦτο ὁ πρῶτος δισέγγονος, τὸν ὁποῖον ὁ γηραιὸς αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, ὅστις ἦτο καὶ ἀνάδοχός του, ἐκράτησεν ἐπὶ τῶν γονάτων του. Ὅτι ὁ μικρὸς διάδοχος δεικνύει ἀπὸ τοῦδε ἤδη ἔκτακτον ἀγάπην πρὸς τὰ στρατιωτικά, εἶνε εὐεξήγητον καὶ οὐδόλως θαυμαστόν, καθότι ηὔξησεν ὑπὸ τὰ ὄμματα πατρός, ὅστις ψυχῇ τε καὶ σώματι μέχρι τῶν τελευταίων του στιγμῶν ὑπῆρξε στρατιώτης, κατὰ τὰ κρατοῦντα δὲ παρὰ τῇ βασιλικῇ τῆς Πρωσσίας αὐλῇ πατροπαράδοτα ἔθιμα, οἱ βασιλόπαιδες ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν κατατάσσονται εἰς τὸν στρατὸν καὶ περιβάλλονται τὴν στρατιωτικὴν στολήν, ἵνα ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐξοικειωθῶσι πρὸς τὴν ἰδέαν, ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου εἶναι στρατιῶται.

2. Η ΕΛΠΙΣ. Εἰκὼν ὑπὸ R. v. Bodenhausen, μετὰ σχετικοῦ ποιήματος (ἐν σελ. 202—203).

3. ΕΛΛΗΝΙΣ ΝΕΑΝΙΣ, ΧΡΩΜΑΤΙΖΟΥΣΑ ΑΓΓΕΙΟΝ. Εἰκὼν ὑπὸ Γερμανοῦ Ἑρμάνδεξ (ἐν σελ. 207). Ὑπῆρχεν ἀναμφιβόλως μεγάλη καὶ ὑψηλὴ ποίησις ἐν τῇ ἐμφύτῳ εἰς τοὺς ἀρχαίους καλλιτέχνας τάσει, τοῦ νὰ προσωποποιῶσι καὶ ζωογονῶσι τὴν ἄψυχον καὶ ἀπρόσωπον φύσιν διὰ τῆς δημιουργικῆς καὶ πλαστουργοῦ αὐτῶν φαντασίας. Τὴν πλαστουργικὴν ταύτην τάσιν ἐπεξέτεινον προσέτι καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ ἀργιλλώδους πηλοῦ. Ἂν παρατηρήσωμεν ἀρχαῖόν τι ἀγγεῖον καὶ ἰδίᾳ τὸν γνήσιον ἑλληνικὸν τῶν ἀγγείων τύπον, θὰ ἴδωμεν ἔν τε τῷ ὅλῳ σχηματισμῷ καὶ ἐν τῇ συμμετρίᾳ τῶν μερῶν αὐτοῦ μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην καὶ πρὸ πάντων τὴν γυναικείαν μορφήν. Ἐκ τῆς ὁμοιότητος ταύτης ἐξηγεῖται καὶ ἡ ὀνομασία τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ἀγγείου. Τὸ ἄνω μέρος αὐτοῦ ὀνομάζεται „κεφαλή". *Τὸ πρόσωπον, ἡ ῥίς, τὰ ὦτα, τὸ στόμα καὶ τὰ χείλη* ἔχουσιν αἱ γυναῖκες κοινὰ μετὸ τῶν ἀγγείων. Τὸ μέτωπον τῆς γυναικὸς ἐκοσμεῖτο διὰ διαδήματος καὶ μίτρας· καὶ τῶν ἀγγείων τὸ μέτωπον ἐστέφετο πολλάκις δι' ὁμοίου κοσμήματος. Τὸ στόμιον τοῦ ἀγγείου ὁμοιάζει πρὸς τὸ στόμα τῆς γυναικός, διὰ τοῦτο τὰ ἄκρα τοῦ στομίου ὠνομάζοντο χείλη· καὶ τὰ χείλη ταυτα ἦσαν πολλάκις „ῥυτιδῶδη" ἐκ τῶν συχνῶν καὶ φλογερῶν φιλημάτων τῶν φιλοποτῶν. Ὁ Ἀνακρέων μάλιστα καὶ ὁ Ὁράτιος προετίμων τῶν λείων καὶ ὁμαλῶν χειλέων τὰ ἐρρυτιδωμένα.

Οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ ἀπέδιδον πρὸς τούτοις καὶ ἠθικὰς εἰς τὰ ἀγγεῖα ἰδιότητας, ἀποκαλοῦντες αὐτὰ *ἀπατηλά, εἰλικρινῆ, σκυθρωπά, γελόεντα* κτλ. Δὲν ἐνέδυον βεβαίως τὰ ἀγγεῖα μὲ ἱμάτια, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἐχρωμάτιζον αὐτὰ μὲ τὰ λαμπρότατα καὶ ποικιλώτατα τῶν χρωμάτων, καὶ περιεκόσμουν αὐτὰ μετὰ θαυμαστῆς κομψότητος καὶ καλαισθησίας. Τοιουτοτρόπως τὰ ἀγγεῖα ἦσαν κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους χρόνους πολυτελῆ κοσμήματα καὶ βαρύτιμα κειμήλια παντὸς ἑλληνικοῦ καὶ ῥωμαϊκοῦ οἴκου, καὶ ἐχρησίμευον πρὸ πάντων ὡς πολύτιμα δῶρα. Ὡς δῶρον, προωρισμένον διά τινα φίλον ἢ διὰ τὸν ἐραστήν, μέλλει πιθανῶς νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ἡ ὑδρία εἴτε κάλπις, ἣν περικοσμεῖ δι' εἰκόνων ἡ νεαρὰ Ἑλληνίς, ἡ παριστωμένη ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἰκόνος. Ὅταν ἀποπερατώσῃ τὸ ἔργον της, θὰ γράψῃ ἐπ' αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, μὲ κομψὰ καὶ χαρίεντα γράμματα: „Ὁ Ἀνδοκίδης εἶναι ὡραῖος, εἶναι ὁ ὡραιότατος πάντων."

Πλοῦς ὑπὲρ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν δι' ἀεροστάτου. Ὁ ἀεροναύτης Jovis σκοπεύει νὰ μεταβῇ ἐκ Παρισίων εἰς Ἀμερικὴν δι' ἀεροστάτου ὑπεράνω τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Πρὸς τοῦτο κατασκευάζει ἴδιον ἀερόστατον, ἅπερ ὀνομάζεται „ὁ Ἀτλαντικὸς" (l'Atlantique). Τὸ κάτωθεν τοῦ ἀεροστάτου προσηρτημένον πλοῖον εἶναι οὕτω πως κατεσκευασμένον, ὥστε, ἂν τὸ ἀερόστατον πέσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ πλήρωμα οὐδένα διατρέχει κίνδυνον. Εἰς τὸ ταξείδιον τοῦτο, ὅπερ κατὰ γενομένους ὑπολογισμοὺς θὰ διαρκέσῃ τρεῖς ἡμέρας, θὰ λάβωσι μέρος: οἱ ἀεροναῦται Jovis καὶ Malet, ὁ συγγραφεὺς Paul Arène, ὁ ἀρχιτέκτων Charpentier καὶ εἷς ναύτης.

Ἐφεύρεσις νέου εἴδους πυρίτιδος. Μὲ τὴν εἰς τοὺς στρατοὺς εἰσαγωγὴν τελειοτέρων πυροβόλων, ἤρξαντο νὰ γίνωνται προσπάθειαι πρὸς ἐφεύρεσιν καὶ τελειοτέρας πυρίτιδος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸ ἐργοστάσιον Rottweil-Hamburg ἔκαμνεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη διάφορα πειράματα, ἅτινα κατέληξαν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν νέου εἴδους πυρίτιδος, ἥτις καιομένη δὲν παράγει καθόλου καπνόν.

Φυλὴ πολυδακτύλων. Μεταξὺ τῶν ἀραβικῶν φυλῶν, αἵτινες κατοικοῦσι τὸ νότιον μέρος τῆς ἀραβικῆς χερσονήσου, ὑφίσταται ἀπὸ πολλῶν αἰώνων μία φυλή, ἡ τῶν Φόδλων, τῶν ὁποίων τὰ τέκνα, κατὰ τὰς ἀνακοινώσεις τῆς ἀνθρωπολογικῆς ἑταιρείας τῶν Παρισίων, γεννῶνται μὲ εἴκοσι καὶ ἓξ δακτύλους, δηλαδὴ μὲ ἓξ δακτύλους εἰς ἑκατέραν χεῖρα καὶ ἑκάτερον πόδα. Πάντες οἱ δάκτυλοι εἶναι κανονικῶς ἀνεπτυγμένοι. Ἂν δὲ συμβῇ ποτὲ νὰ γεννηθῇ παιδίον, ἔχον πέντε δακτύλους, θεωρεῖται ὡς τέρας. Οἱ Φόδλοι νυμφεύονται γυναῖκας μόνον ἐκ τῆς φυλῆς των, ὥστε μένουσι πάντοτε ἀμιγεῖς. — Τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον τῆς πολυδακτυλίας δὲν εἶναι μοναδικὸν ἐν τῇ φυλῇ τῶν Φόδλων. Ὁ Σ. Κούπερ διηγεῖται, ὅτι ἡ Ἄννα Βολεῦν, ἡ ἀτυχὴς σύζυγος Ἑρρίκου τοῦ ὀγδόου τῆς Ἀγγλίας, εἶχεν ἓξ δακτύλους εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα, ὁ δὲ Ε. Βαρθολῖνος περιέγραψε σκελετόν τινα, ὅστις εἶχεν ἑπτὰ δακτύλους εἰς τὴν δεξιὰν καὶ ἓξ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα. Ὁ Δρ. Voight ἐγνώρισε μάλιστα ἄνθρωπόν τινα, ἔχοντα δεκατρεῖς δακτύλους εἰς ἑκατέραν χεῖρα καὶ δώδεκα εἰς ἑκάτερον πόδα, δηλαδὴ ἐν συνόλῳ πεντήκοντα δακτύλους. Τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς πολυδακτυλίας εἶνε κληρονομικόν. Ἡ γαλλικὴ „ἐφημερὶς τῶν νοσοκομείων" ἀναφέρει τὴν ἱστορίαν μιᾶς οἰκογενείας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ πολυδακτυλία (Polydaktylie) κληρονομικῶς μεταδιδομένη διετηρήθη ἐπὶ πέντε ἀλληλοδιαδόχους γενεάς. Ἐὰν μία τοιαύτη οἰκογένεια ἀπομονωθῇ, οὕτως ὥστε τὸ μέλη αὐτῆς νὰ νυμφεύωνται μόνον μεταξύ των, προϊόντος τοῦ χρόνου θ' ἀποτελεσθῇ φυλὴ ὁμοία τῇ τῶν Φόδλων τῆς Ἀραβίας.

Ὑπνωτικὸν φάρμακον. Ὁ περίφημος Παρισιανὸς δημοσιογράφος Βερὼν ἔπεμψεν ὡς δῶρον εἰς τινα γνωστόν του βουλευτήν, περὶ τοῦ ὁποίου ἐλέγετο ὅτι ἀπεκοιμᾶτο ἐνίοτε εἰς τὰς συνεδριάσεις, ἕνα νυκτικὸν σκοῦφον μὲ τὴν ἐπιγραφήν: „ὠφέλιμον μέσον πρὸς τὸ ὑδέως καθεύδειν".

Μετ' ὀλίγον λαμβάνει ὁ Βερὼν ὡς ἀντιδωρεὰν ἕνα φάκελλον μὲ τὴν ἑξῆς σημείωσιν: „Πρὸς ἔνδειξιν τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοφροσύνης μου, πέμπω ὑμῖν τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον, ὅπερ χρησιμεύει διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν, ὡς καὶ τὸ ἰδικόν σας."

Ὁ Βερὼν ἀνοίγει τὸν φάκελλον καὶ εὑρίσκει ἐν αὐτῷ τὸ ἴδιόν του βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐσχάτως εἶχε δημοσιεύσῃ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν. „Ἀπομνημονεύματα ἑνὸς Παρισιανοῦ πολίτου, ὑπὸ Dr. Veron."

Ὁ Δρ. Βερὼν ἐδημοσίευσεν ὁ ἴδιος τὸ ἀστεῖον τοῦτο, ἂν καὶ δι' αὐτοῦ ἠναγκάζετο νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ὁ ὑπναλέος φίλος του ὑπερέβαινε αὐτὸν πολὺ κατὰ τὴν εὐφυΐαν.

Νέος συρμός. Ὁ παρισιανὸς συρμὸς παρήγαγεν ἐσχάτως δύο νέα εἴδη καινοπρεπείας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον, αἱ κομψαὶ Γαλλίδες φοροῦσιν ὑποδήματα διαφόρου χρώματος εἰς ἑκάτερον πόδα. Τοιουτοτρόπως βλέπει τις εἰς τοὺς χοροὺς τὰς κυρίας μὲ κυανοῦν ὑπόδημα εἰς τὸν δεξιὸν πόδα καὶ μὲ ἐρυθρὸν εἰς τὸν ἀριστερόν, ἄλλας δὲ μὲ κίτρινον τὸ δεξιὸν ὑπόδημα καὶ λευκὸν τὸ ἀριστερόν. Τὴν πλείστην ὅμως καλαισθησίαν ἔχουσιν αἱ φοροῦσαι τὸ ἓν ὑπόδημα μέλαν καὶ τὸ ἕτερον λευκόν. Ὁ δεύτερος συρμὸς συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ ἀποθέτωσιν αἱ κυρίαι ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ χοροῦ τὰ περὶ τὸν λαιμὸν γουναρικά των, ἀλλὰ νὰ φορῶσιν αὐτὰ καθ' ὅλην τοῦ χοροῦ τὴν διάρκειαν.

Νέα μέθοδος καταχωρίσεων. Ἐν Λονδίνῳ ἱδρύθη μετοχικὴ ἑταιρία μὲ κεφάλαιον δύο ἑκατομμυρίων μάρκων, ἡ ὁποία πωλεῖ ἓν φύλλον ταχυδρομικοῦ χάρτου καὶ ἕνα φάκελλον μὲ ἓν γραμματόσημον μιᾶς πέννας, τὸ ὅλον διὰ τὴν τιμὴν ἡμισείας πέννας. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται λίαν παράδοξος ἡ ἐπιχείρησις αὕτη, ἐν τούτοις αἱ ἀγγλικαὶ ἑταιρίαι δὲν κάνουν ποτὲ τὸ λογαριασμὸ χωρὶς τὸν ξενοδόχο. Ἡ λύσις τοῦ αἰνίγματος ἔγκειται εἰς τὰς εἰδοποιήσεις, οἱ ὁποῖαι καλύπτουσι τὰ περιθώρια τοῦ χάρτου καὶ τοῦ φακέλλου. Εἰς ἑκάστην χιλιάδα φακέλλων καὶ φύλλων ἡ ἑταιρία ἐλπίζει νὰ κερδήσῃ ἀξιόλογον ποσόν. Τὸ προνομιοῦχον δίπλωμα τῆς μεθόδου ταύτης κέκτηται Γερμανίς τις J. Herz, παρὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἑταιρία ἠγόρασε τὸ δικαίωμα τῆς προνομίας διὰ 440,000 μάρκα.

Ὁ Βερολίνειος τύπος. Ἐν Βερολίνῳ ἐκδίδονται ἐπὶ τοῦ παρόντος 621 ἐφημερίδες. Ὡς πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ἕδρα τῶν ὑπουργείων κτλ. ἔχει το Βερολῖνον 54 ἐπισήμους ἐφημερίδας. Ἀλλ' ἡ κυρία δύναμις τοῦ βερολινείου τύπου συνίσταται εἰς τας πολιτικὰς ἐφημερίδας, αἱ ὁποῖαι συμποσούμεναι εἰς 70 δημοσιεύονται μέρος μὲν καθ' ἑκάστην ἡμέραν μέρος δὲ καθ' ἑβδομάδα. Περιοδικὰ διὰ τὴν καλλιτεχνίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐκδίδονται ἐν Βερολίνῳ 165, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἑβδομαδιαῖα. Ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφημερίδων διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν ὑπερβαίνει ὅλους τοὺς ἄλλους, διότι τοιαῦται ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ ἐφημερίδες ἐκδίδονται οὐχὶ ὀλιγώτεραι τῶν 217. Δύναταί τις δὲ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι οὐδεὶς κλάδος ὑπάρχει τῆς βιομηχανίας, τοῦ ὁποίου τὰ συμφέροντα νὰ μὴ ἀντιπροσωπεύωνται ἐν Βερολίνῳ διὰ τοῦ τύπου. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐκδίδονται καὶ 30 θρησκευτικαὶ ἐφημερίδες καὶ ἄλλαι, μὴ ὑπαγόμεναι εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας.

Τετράκις καθ' ὅλον του τὸν βίον ἀλλάζει ὁ Ἰάπων τὸ ὄνομά του. Τὸ πρῶτόν του ὄνομα λαμβάνει ἐν ἡλικίᾳ ἑπτὰ ἐτῶν, ἔπειτα τὸ ἀλλάσει ὅταν γίνῃ ἐνήλικος, κατὰ τρίτην δὲ φορὰν, μόλις λάβῃ μίαν θέσιν καὶ τελευταῖον ὅταν προβιβασθῇ εἰς ἀνωτέραν θέσιν. Ἂν ὅμως ὁ προϊστάμενός του τύχῃ νὰ φέρῃ τὸ ἴδιον ὄνομα, ὁ ὑπάλληλος ὀφείλει ἀμέσως νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς πέμπτον βάπτισμα.

Ναπολέων Α', ὡς λιποτάκτης. Ὅτε Ναπολέων ὁ πρῶτος κατὰ τὴν ἐκ Μόσχας φυγὴν ἀφίκετο εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Nieme, ἠρώτησε τὸν πορθμέα, ὅστις ἔμελλε νὰ περαιώσῃ αὐτόν, ἂν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην εὑρίσκοντο πολλοὶ Γάλλοι λιποτάκται. „Ὄχι" ἀπήντησεν ὁ λεμβοῦχος, „σεῖς εἶσθε ὁ πρῶτος".

Ἡ ὄρεξις τοῦ πτηνοῦ. Ὅταν τις τρώγῃ ὀλίγον καὶ μὲ ὀλίγην ὄρεξιν, λέγομεν συνήθως ὅτι *τρώγει 'σὰν πουλάκι.* Ἡ φράσις αὕτη ἠδύνατο νὰ ἐφαρμόζηται ὀρθότατα καὶ ἀληθέστατα εἰς τοὺς ἀδηφάγους, διότι οὐδὲν ἄλλο ζῶον ἔχει τόσον ἐκτάκτως μεγάλην ὄρεξιν ὅσον τὸ πτηνόν. Ἡ κίχλα τρώγει διὰ μιᾶς τὸν μέγιστον κοχλίαν. Εἷς ἄνθρωπος, ἂν εἶχεν ἴσην ὄρεξιν, θὰ ἔτρωγε κατ' ἀναλογίαν εἰς τὸ γεῦμά του ὁλόκληρον τεταρημόριον βοός. Ὁ ἐρυθρίας (πετρίτης) εἶνε ὡσαύτως ἀδηφαγώτατον πτηνόν. Ὑπολογίσθη ὅτι πρὸς συντήρησίν του ἐν τῷ κανονικῷ αὐτοῦ βάρει ἀπαιτεῖται καθ' ἡμέραν ποσὸν κρέατος δυνάμενον νὰ ἀποτελέσῃ σκώληκα ἔχοντα μῆκος δεκατεσσάρων ποδῶν. Ἐὰν λάβωμεν ἄνθρωπον μετρίας σωματικῆς ἀναπτύξεως καὶ συγκρίνωμεν τὸν ὄγκον καὶ τὸ βάρος αὐτοῦ πρὸς τὸ τοῦ ἐρυθρίου, ἂν ὑποθέσωμεν δὲ συγχρόνως ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος τρώγει μὲ τὴν αὐτὴν ὄρεξιν ὅπως ὁ ἐρυθρίας, ἡ ἀναλογος ἡμερησία ποσότης φαγητοῦ, ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς συντήρησιν τοῦ ἀνθρώπου τούτου, θὰ παρίστατο δι' ἀλλάντος ἔχοντος διάμετρον 9 δακτύλων καὶ μῆκος εἴκοσι ἑπτὰ ποδῶν.

Ἡ σαρκοφάγος Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου. Νεωστὶ ἐγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχαιολογική τις ἀνακάλυψις, ἥτις προσειλκύσατο τὸ ζωηρότατον ἐνδιαφέρον πάντων τῶν ἐπιστημονικῶν κύκλων τῆς Εὐρώπης. Ὁ αὐτοκρατορικὸς ἀρχαιολόγος Ἀμδὶ Βέης κατὰ τὰς ἐν Σαϊδᾷ τῆς Συρίας ἀνασκαφὰς ἀνεκάλυψε τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπόγειόν τινα ἀποθήκην, ἐν ᾗ δι' ἐπιμελοῦς ἐξετάσεως ἀνεῦρε τάφον περιέχοντα πολλὰς ἐν θαυμαστῇ καταστάσει διατηρηθείσας, μετὰ τῆς μεγίστης καλλιτεχνικῆς τελειότητος ἐξεγλυμμένας καὶ κομψότατα κεχρωματισμένας σαρκοφάγους. Συγχρόνως δὲ ἀνευρέθη ὑπὸ τοῦ Ἀμδὶ Βέη ἑτέρα σαρκοφάγος μὲ ἀνάγλυφα, ἥτις κατὰ την τελειότητα τῆς ἐπεξεργασίας ὑπερεῖχε πάντα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ τοιούτου εἴδους μνημεῖα. Αἱ σαρκοφάγοι αὗται μετεκομίσθησαν ἐπὶ ἰδιαιτέρου πλοίου εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐξητάσθησαν ἀκριβῶς καὶ ἐπισταμένως ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ πρέσβεως φὸν Ράδοβιτς, ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἀρχαιολόγου Δρ. Mordtmann καὶ ὑπὸ ἑτέρου σοφοῦ ἀρχαιοδίφου, τοῦ κυρίου Καραβέλλα. Κατ' ἀρχὰς οἱ δύο Γερμανοὶ ἀρχαιολόγοι συνεφώνουν μετὰ τοῦ Ἀμδὶ Βέη, ὅτι ἡ τελευταία σαρκοφάγος ἦτο ἑνὸς τῶν στρατηγῶν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατόπιν ὅμως καὶ οἱ τρεῖς παρεδέχθησαν τὴν γνώμην τοῦ Καραβέλλα ὅτι ἡ σαρκοφάγος εἶναι αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ὁ κύριος Καραβέλλας ἔγραψε περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐκθεσιν, τῆς ὁποίας τὰ οὐσιωδέστερα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του εἶνε τὰ ἑξῆς: Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει ὅτι ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου παρίστανται αἱ νίκαι τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐξετάζοντες τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν τελειότητα τῆς ἐργασίας καὶ ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἡ σαρκοφάγος εὑρέθη πλησίον ἑτέρας ἀνηκούσης εἰς Φοίνικα βασιλέα φίλον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αὕτη ἀνήκει εἰς αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον. Ἐκτὸς τούτου εἶνε λίαν ἀπίθανον ὅτι ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῆς σοροῦ ἑνὸς τῶν στρατηγῶν του θὰ ἔθετε τὸ ἴδιον αὐτοῦ σῆμα ἢ ὅτι θὰ ἐπέτρεπε νὰ παρασταθῶσιν ἐπ' αὐτῆς αἱ νίκαι τὰς ὁποίας αὐτὸς ὁ ἴδιος ἤρατο, καὶ μάλιστα ἐκείνας, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ σπουδαιότερα γεγονότα τοῦ βίου του. Ἐκτὸς τούτου τὸ λείψανον εἶνε περιτετυλιγμένον μὲ ταινίας, αἵτινες ἐλλείπουσιν ἐκ τῶν ἄλλων ἐκεῖ πλησίον εὑρεθεισῶν σαρκοφάγων τῶν στρατηγῶν. Περίεργον εἶνε ὅτι συγχρόνως μὲ τὸν Ἀμδὶ Βέη ἀνεῦρε καὶ ὁ Schliemann ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντων ἐρειπίων ἀρχαίου τινος κτιρίου μίαν σαρκοφάγον, τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ὡς τὴν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καθότι πολλοὶ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἀναφέρουσιν, ὅτι ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐτάφη ἐν τῇ ἐξ αὐτοῦ ὀνομασθείσῃ πόλει Ἀλεξανδρείᾳ.

Ὁ ἐκπνεύμενος ἀὴρ εἶνε δηλητηριώδης. Ἀπό τινος χρόνου καταγίνεται ὁ Παρισινὸς φυσιολόγος Brown-Séquard μὲ ἐρεύνας, δι' ὧν ἀποδεικνύει τὴν δηλητηριώδη τοῦ ἐκπνεομένου ἀέρος ἰδιότητα. Ὅτε περὶ τα τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐνεβολίασε διάφορα ζῶα μὲ δηλητήριον φυματώδους πνευμονίας, παρετήρησεν ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα ἐμενον ὑγιῆ, ἐν ζσῳ ἐτηροῦντο ἐν εὐαέρῳ τόπῳ, κλειόμενα ὅμως ἐντὸς στενοῦ περιωρισμένου χώρου ἀπέθνησκον ἐκ τυλώδους πνευμονίας. Ὡς αἰτίαν τούτου ἐθεώρησεν ὁ φυσιολόγος οὗτος τὸν ἐκπνεόμενον ἀέρα, ὅστις ἐν τῷ περικεκλεισμένῳ χώρῳ πάντοτε ἐκ νέου ἀνεπνέετο ὑπὸ τῶν ζώων. Πρὸς μείζονα βεβαιότητα ἔκαμε τὸ ἑξῆς πείραμα. Εἰσήγαγε διὰ σύριγγος μεγάλας ποσότητας ὕδατος εἰς τοὺς πνεύμονας διαφόρων ζώων, καὶ εἶτα ἐξήγαγε πάλιν μέρος τι τοῦ ὕδατος τούτου. Τὸ οὕτως ἐκ τῶν πνευμόνων ἐξαχθὲν ὑγρὸν περιεῖχε φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ ἐκείνας τὰς ὕλας, αἵτινες καθιστῶσι τὸν εἰσπνεόμενα ἀέρα δηλητηριώδη. Ἐγχύσας λοιπὸν εἰς τὰ αἱματηφόρα ἀγγεῖα κυνῶν καὶ κονίκλων 4 ἕως 8 κυβικὰ ἑκατοστόμετρα ἐκ τοῦ ἐξαχθέντος ὑγροῦ, εἶδεν ὅτι πράγματι παρουσιάζοντο εἰς τὰ ζῶα ταῦτα τὰ συμπτώματα τῆς δηλητηριάσεως, δηλαδὴ διαστολὴ τῆς κόρης τῶν ὀφθαλμῶν, βραδύτης ἐν τῇ ἀναπνοῇ, ταπείνωσις τῆς θερμοκρασίας, ἀδυναμία καὶ παραλυσία, ἰδίᾳ εἰς τὰ ὀπίσθια μέλη. Τὰ φαινόμενα δὲ ταῦτα ἐγίνοντο τοσοῦτον ἐναργέστερα καὶ ἐντονώτερα, ὅσῳ μεγαλητέρα ἦτο ἡ ἐγχεομένη τοῦ ὑγροῦ ποσότης (20 ἕως 25 κυβικὰ ἑκατοστόμετρα)· τότε τὰ ζῶα ἀπέθνησκον ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὑπὸ μεγάλης ἀδυναμίας, σπασμῶν, χολερικῶν διαρροιῶν κτλ.

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐξάγει ὁ Brown-Séquard τὰ ἑξῆς συμπεράσματα: α) ὅτι οἱ πνεύμονες τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ κυνὸς καὶ τοῦ κονίκλου ἐν ὑγιεῖ καταστάσει παράγουσιν εἶδος τι δραστικωτάτου δηλητηρίου, ὅπερ μὲ τὸν ἐκπνεόμενον ἀέρα διηνεκῶς ἐκ τῶν πνευμόνων ἐκπέμπεται, καὶ β) ὅτι πιθανῶς ἡ δηλητηριώδης αὕτη ὕλη εἶνε ἐκείνη, ἥτις καθιστᾷ τοσοῦτον ἐπικίνδυνον τὴν ἐν κεκλεισμένοις χώροις διαμονήν, καὶ μάλιστα πολλῶν ἀνθρώπων, ἔνθα ὁ ἀὴρ δὲν ἀνανεοῦται. Τὴν ὕλην ταύτην ἐγνώρισεν ἤδη πρότερον ὁ Du Bois-Reymond, ὅστις μάλιστα ὠνόμασεν αὐτὴν ἀνθρώπινον δηλητήριον (Anthropotoxin), χωρὶς ὅμως νὰ ἐξετάσῃ ἀκριβέστερον τὴν φύσιν καὶ τας ἰδιότητας αὐτῆς. Ὁ Brown-Séquard ἰσχυρίζεται, ὅτι οὔτε ἡ μεγάλη ποσότης τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος οὔτε ἡ μικρὰ ποσότης τοῦ ἀμμονιακοῦ καθιστᾶσι δηλητηριώδη τὸν ἐκπνεόμενον ἀέρα, ἀλλὰ εἶδός τι ὀργανικοῦ ἀλκαλοειδοῦς ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀποσυνθετικῶν ἐκείνων οὐσιῶν, αἵτινες ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς νεκροῖς πτώμασιν. Διότι τὸ ὑγρόν, ὅπερ περιέχει τὸ δηλητήριον, ἐνεργεῖ ὡς ἀλκάλιον; τὸ δηλητήριον τοῦτο κατὰ τὸν βρασμὸν αὐτοῦ ἐντὸς κεκλεισμένου ἀγγείου μένει ἀμετάβλητον. Ὁ Brown-Séquard ἀποδίδει εἰς τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα τῶν πειραμάτων του καὶ πρακτικὴν σημασίαν, ἰσχυριζόμενος, ὅτι εἰς τὴν γένησιν τῆς φυματώδους τῶν πνευμόνων φθίσεως μεγάλως συντελεῖ ἡ εἰσπνοὴ τοῦ ἐκπνεομένου δηλητηριώδους ἀέρος.

Πλῆθος τῶν ἐν τῷ ἐδάφει ζιζανίων. Ὁ Δαρβῖνος ἔλαβεν ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ ἔκ τινος μέρους τῆς ὄχθης μικρᾶς λίμνης κεκαλυμμένου ὑπὸ ὕδατος τρία τεμάχια πηλοῦ, τὰ ὁποῖα ἐν ξηρᾷ καταστάσει ἐζύγιζον ὁμοῦ 193 γραμμάρια. Ἡ ὑγρὰ αὕτη μάζα μόλις ἐγέμιζεν ἓν φλυτζάνιον τοῦ καφφέ. Ἐπὶ ἓξ μῆνας διετήρει αὐτὴν πάντοτε ὑγρὰν καὶ ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτῆς ἕκαστον φυτάριον ἅμα τῇ βλαστήσει αὐτοῦ. Ἐντὸς τοῦ διαστήματος τούτου ἠρίθμησε 537 φυτάρια, ἀνήκοντα ἕκαστον εἰς ἰδιαίτερον εἶδος. Αὕτη εἶνε πειστικωτάτη ἀπόδειξις περὶ τῆς ἀπιστεύτου πληθύος τῶν ἐν τῷ ἐδάφει εὑρισκομένων σπερμάτων.

Τὸ μέγιστον ψῦχος ἐπὶ τῆς γῆς. Κατὰ τὸν Γάλλον ἐπιστήμονα Ἰούλιον Γιράρδον τὸ δριμύτατον ψῦχος ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου παρουσιάζεται εἰς δύο κύρια αὐτοῦ κέντρα. Τὸ πρῶτον κεῖται πρὸς βορρᾶν τῆς Σιβιρίας ἐν τοῖς περιχώροις τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λένα καὶ τοῦ Βερχογιάνσκη· τὸ δεύτερον κέντρον εὑρίσκεται πρὸς βορρᾶν τοῦ Hudsonbay παρὰ τῇ Boothia Felix.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

— Βιβλιοθήκης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐκδιδομένης κατὰ μῆνα ὑπὸ Ξεν. Δ. Ζύγουρα ἐξεδόθη ὁ 6 τόμος. Ἰουνίου 1888. ἐπιγραφόμενος ἡ (Πρακτικὴ σοφία).

— Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης ἐξεδόθησαν τὰ τεύχη 11—13 περιέχοντα τὸ γνωστὸν εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον διηγηματικὸν ποίημα „Στράτης Καλοπίξειρος" τοῦ Κ. Στεφ. Κουμανούδη ἐκ δευτέρου τυπωθέν, μετὰ 37 ἔτη ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐκδόσεως, μετὰ πολλῶν προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων. Τιμ. φρ. 2.

Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῆς μυθιστορίας τοῦ Ρόβερτου Χαμερλιγγίου „ΑΣΠΑΣΙΑ" ἧς τὴν μετάφρασιν ἀνέλαβεν ὁ κ. Λύσανδρος Χ. Κώνστας Δ. Φ. Τὸ ἔργον ἐκδίδεται δαπάναις τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκδότου Καρόλου Βίλμπεργ, θὰ ἐκτυπωθῇ δὲ ἐν Λειψίᾳ μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς φιλοκαλίας καὶ θὰ κοσμῆται ὑπὸ 50 καλλιτεχνικῶν εἰκόνων. Τὸ ὅλον ἔργον θ' ἀποτελῆται ἐκ 46—48 τυπογρ. φύλλων καὶ θὰ ἐκδοθῇ εἰς φυλλάδια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐν Ἀθήναις τιμᾶται Δρ. 1.50, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Δρ. 1.80, ἐν δὲ τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. χρ. 1.50, οἱ προπληρώνοντες 20 Δρ. ἐν Ἀθήναις, 24 Δρ. ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ 20 φρ. χρ. ἐν τῷ ἐξωτερικῷ λαμβάνουσι τὸ ὅλον ἔργον.

ΤΟ ΟΥΣ, Η ΡΙΣ, ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΚΑΙ Ο ΠΩΓΩΝ.

Τὸ οὖς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἔχει πολὺ μικρὰν φυσιογνωμικὴν σημασίαν, διότι, ἂν καὶ οἱ ἀνατόμοι ἀνακαλύπτουσιν εἰσέτι ἴχνη μυώνων ἐν αὐτῷ, ἐν τούτοις ἔχει ἀπολέσῃ παντελῶς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν εὐκινησίαν. Ἄνθρωποι ἐργαζόμενοι, ὡς οἱ γεωργοί, ἐν ὑπαίθρῳ ἔχουσιν ἕνεκα τοῦ χειμερινοῦ ψύχους διάστροφον καὶ παραμεμορφωμένην τὴν κόγχην καὶ τὸ πτερύγωμα τοῦ ὠτός. Ἕνεκα τούτου λέγεται οὐχὶ ἄνευ λόγου, ὅτι τὸ δύσμορφον οὖς μαρτυρεῖ ταπεινὴν καταγωγήν. Οἱ καλοὶ μουσικοὶ ἔχουσι συνήθως καὶ ὡραῖον, κανονικὸν οὖς, ὁποῖον φαίνεται εἰς τὰ ἀγάλματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἄσχημον οὖς ἀσχημίζει πολλάκις καὶ τὸ ὡραιότατον πρόσωπον. Καθήμενός ποτε (διηγεῖται ὁ Σάφχαουζεν) ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ ἀπέναντι κυρίου τινὸς μὲ ἐκτάκτως ὡραῖα ὦτα, ἤμην ἕτοιμος νὰ τὸν ἐρωτήσω ἂν ἦτο μουσικός, ὅτε ἀκριβῶς ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου μουσικήν τινα ἐφημερίδα καὶ ἤρχισεν ἀπλήστως νὰ τὴν ἀναγινώσκῃ.

Ἡ ρίς, ἥτις ἀποκαλεῖται τὸ παράσημον τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ἐθεωρήθη ἤδη ὑπὸ τοῦ Λιννὲ καὶ τοῦ Λαυάτερ ὡς τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ ἀνθρώπου. Ὄχι μόνον εἰς τοὺς πιθήκους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς παῖδας ἀκόμη, ἐλλείπει ἡ ἀνύψωσις τῆς ράχεως τῆς ῥινός. Ἐπειδὴ ἡ ἀναπνοή, αὐξανομένου τοῦ σώματος, γίνεται ἰσχυροτέρα, ἀνυψοῦται βαθμηδὸν καὶ ἡ ρὶς τοῦ παιδίου ἀπαράλλακτα ὅπως βραδύτερον ἡ γλωττὶς μηκύνεται, ὅπως ἐπαρκῇ εἰς τὴν μεγαλητέραν τῆς ἀναπνοῆς ἀνάγκην. Λέγεται ὅτι ὁ Ναπολέων Α΄. ἐξέλεγεν ὡς στρατηγούς του κατὰ προτίμησιν ἐκείνους, οἵτινες εἶχον γρυπὰς ῥῖνας, διότι ἐθεώρει αὐτοὺς ὡς τολμηροτέρους καὶ ἀποφασιστικωτέρους τῶν ἄλλων.

Ὁ Δαρβῖνος ὀλίγον ἔλειψε νὰ μὴ γείνῃ δεκτὸς εἰς τὸ χάριν ἐπιστημονικῶν σκοπῶν ἐπιχειρηθὲν ταξείδιον τοῦ „Beagle", διότι εἰς τὸν πλοίαρχον Φίτσροϋ ἐφαίνετο, ὅτι ἡ ρὶς τοῦ νεαροῦ φυσιοδίφου δὲν ἐξέφραζεν ἱκανὴν ἐνεργητικότητα. Οἱ ἔχοντες ἰσχυροὺς μυῶνας ἔχουσι συνήθως καμπύλας ῥῖνας. Ἄνθρωποι μὲ μακράς, αἰχμηρὰς ῥῖνας θεωροῦνται ὡς ἡδυπαθεῖς, ὡς καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὰς εὐωδίας καὶ τὰ ἀρώματα. Ὅπως τὴν εὐκινησίαν τῶν ὤτων, ἥτις παρὰ τοῖς ἵπποις ἐκφράζει ὅλας αὐτῶν τὰς ψυχικὰς διαθέσεις, οὕτως ἀπωλέσαμεν καὶ τὴν εὐκινησίαν τῆς ῥινός, ἣν ἔχει ὁ κύων ἐν τῷ ὀσφραίνεσθαι καὶ ρινηλατεῖν.

Τὸ στόμα ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ εὐκινησίας παρέχει τὰς μεγαλητέρας δυσκολίας εἰς τὸν ζωγράφον. Ἡ μεγάλη εὐκινησία τῶν χειλέων εἶναι κοινὴ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τοὺς πιθήκους, ὅπως καὶ ὁ λάρυγξ τοῦ πιθήκου παράγει φθόγγους ὁμοίους τοῖς τοῦ ἀνθρώπου. Ἂν θὰ δυνηθῇ ποτὲ ὁ ἄνθρωπος νὰ διδάξῃ τοὺς πιθήκους τὴν προφορὰν λέξεων, οὐδεὶς δύναται νὰ προμαντεύσῃ, ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἀδύνατον. Τὸ στόμα λαμβάνει τὸ σχῆμά του ἐκ τῶν ὄπισθεν αὐτοῦ εὑρισκομένων ὀδόντων. Ὁποία διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἡμικλείστου στόματος τοῦ Αἰθίοπος, ὅστις μεταξὺ τῶν παχέων, ἐξωγκωμένων χειλέων δεικνύει γυμνοὺς τοὺς ὀδόντας, καὶ τοῦ λεπτοφυοῦς στόματος ὡραίας Εὐρωπαίας! Ὁ Γουλιέλμος Rogers, γάλλος ὀδοντοϊατρός, ἰσχυρίζεται ὅτι δύναται νὰ διακρίνῃ ἐκ τοῦ στόματος πάσας τὰς ψυχικὰς ἰδιότητας τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ὁ πώγων τοῦ ἀνθρώπου ἔχει μεγάλην φυσιογνωμικὴν σημασίαν. Ὁ Λιννὲ θεωρεῖ, ἐκτὸς τῆς ὀρθῆς στάσεως, καὶ τὸν προεξέχοντα πώγωνα ὡς διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν λοιπῶν ζώων. Πράγματι οὐδὲν ἄλλο ζῶον ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔχει πώγωνα. Ἐν τῇ πρεσβυτικῇ ἡλικίᾳ ἡ κάτω σιαγὼν τοῦ ἀνθρώπου πάσχει ἰδίαν τινὰ ἀλλοίωσιν καθ' ὅσον, ἐξαφανιζομένων τῶν κοίλων τῶν ὀδόντων, τὸ στόμα κλίνει πρὸς τὰ ἔνδον καὶ ὁ πώγων λαμβάνει ἰσχυροτέραν προεξοχήν. Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ προεξέχων αἰχμηρὸς πώγων μαρτυρεῖ φιλαργυρίαν, προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι τὸ πάθος τοῦτο τῆς φιλαργυρίας ἀπαντᾷ συνήθως εἰς τοὺς γέροντας. Ὁ πρὸς τὰ ὀπίσω ἀποκλίνων πώγων παρέχει τι τὸ ἀρρενωπὸν εἰς τὸ πρόσωπον, σημαίνει ὅμως περιορισμὸν πνεύματος. Οἱ εὐήθεις ἔχουσι πολλάκις μεγάλους ὀδόντας, ἀλλὰ τόσον ὀλίγον ἀνεπτυγμένην τὴν κάτω σιαγῶνα, ὥστε ὁ πώγων ἐλλείπει. Τρεῖς ἀνθρώπινοι κάτω σιαγῶνες ἐκ τῶν ἀρχαίων προϊστορικῶν χρόνων εἶναι ἄνευ πώγωνος καὶ δεικνύουσιν οὕτω τὴν ταπεινὴν τῆς ἀναπτύξεως βαθμίδα τῶν κτητόρων αὐτῶν. Πολλαὶ φυλλαὶ Αἰθιόπων, ὅπως τῆς Γουϊνέας, καὶ πολλοὶ ἄγριοι ἐκ τῶν νήσων τοῦ νοτείου ὠκεανοῦ ἔχουσι λίαν ἀσθενῶς ἀνεπτυγμένον τὸν πώγωνα.

κον Κ. Μ. εἰς Σμύρνην, κκ. Β. Β. εἰς Ἀδριανούπολιν, Ι. Κ. Τζ. εἰς Καβάλλαν, Π. Μ. καθηγ. εἰς Piacenza, Φ. Α. Σ. εἰς Σμύρνην. Ἐλήφθησαν καὶ Σας εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Ζ. εἰς Ἀδριανούπολιν. Τὰ δύο πρὸς ὑμᾶς τεύχη θ' ἀποστέλλωνται εἰς τὸ ἑξῆς μέσον τοῦ αὐτόθι κ. Β. Β. διὰ νὰ τὰ λαμβάνετε ἄθλαστα. — κ. Δ. Σ. εἰς Σεμπελεβέν. Ἐλήφθησαν καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Θ. Γ. εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διότι καὶ πάλιν ἐνηργήσατε. — κ. Δ. Ζ. εἰς Τεργέστην. Ἀπεστάλησαν. — κ. Μ. Φ. εἰς Κάϊρον. Τοὺς τόμους θὰ λάβετε μέσον Ἀλεξανδρείας, ἡ τελευταία Σας ἐλήφθη καὶ θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς αὐτήν. — κ. Π. Χρ. εἰς Γαλάζιον. Ἐλάβομεν ὑπὸ σημείωσιν. — κ. Γ. Μ. εἰς Λευκωσίαν. Τὴν τελευταίαν Σας μετὰ τὴν τοῦ κ. αὐτόθι κ. Τ. ἐλάβομεν καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν λυπούμεθα δὲ σφόδρα διότι δὲν ἠδυνήθημεν ἀκόμη νὰ εὕρωμεν κατάλληλόν τι πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἄλλης παραγγελίας Σας. — κ. Γ. Α. εἰς Τάλλαν. Ἐνεγράψαμεν καὶ ἀπεστείλαμεν, ἀπ' εὐθείας, τὴν σειρὰν τῶν τόμων θὰ λάβῃ ὁ κ. Δ. μέσον Ἀλεξανδρείας. — κ. Ξ. Π. εἰς Πότι. Ἐλήφθησαν καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Γ. Ν. Σ. εἰς Φιλιππούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ὁ τόμος διὰ τὸν κ. Ζ. ἐστάλη μέσον Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐλπίζομεν νὰ περιέλθῃ ἐγκαίρως εἰς χεῖράς του. — κ. Π. Τ. εἰς * Εἰς τὸ ποίημά σας ὑπάρχουσιν ὁμολογουμένως ἐπιτυχεῖς καὶ ὡραῖαι στροφαί. Κρίμα, ὅτι τὰς δολοφονοῦσι πολλοὶ στίχοι, οἵτινες καθιστῶσι τὸ ὅλον, κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν, ἀνάξιον δημοσιεύσεως. — Mr. E. D. S. à Philippople. Nous avons reçu votre dernière et nous vous remercions de vos nouvelles. Les Numeros desirés vous trouverez dans le paquet d'aujourd'hui. — κ. Γ. Ζ. εἰς Βατούμ. Τὴν τελευταίαν Σας ἐλάβομεν εἰς ἣν ἐπιφυλασσόμεθα ν' ἀπαντήσωμεν προσεχῶς. Πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ ἀναφερομένους συνδρομητάς Σας ἐστάλησαν τὰ φυλλάδια πρὸ καιροῦ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Ἐθνικὸν Θέατρον ὑπὸ Ἀγησιλ. Γιαννοπούλου. — Αἱ γυναῖκες ἐν τοῖς δράμασι τοῦ Σαιξπήρου καὶ ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Δάντε ὑπὸ G. Chiarini. — Εἰς τὸ λεύκωμα Γερμανίδος ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη. — Ὀπτασίαι ὑπὸ Ἰωάννου Τουργένιεφ. — Πινακοθήκη, ἤτοι ἑρμηνεία τῶν εἰκόνων. — Ποικίλα. (Πλοῦς ὑπὲρ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν δι' ἀεροστάτου. — Ἐφεύρεσις νέου εἴδους πυρίτιδος. — Φυλὴ πολυδακτύλων. — Ἱπνωτικὸν φάρμακον. — Νέος συρμός. — Νέα μέθοδος καταχωρίσεων. — Ὁ Βερολίνειος τύπος. — Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὀνόματος παρὰ τοῖς Ἰαπωσι. — Ναπολέων Α΄. ὡς λιποτάκτης. — Ἡ ὄρεξις τοῦ πτηνοῦ). — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Ἡ σαρκοφάγος Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου. — Ὁ ἐκπνεόμενος ἀὴρ εἶνε δηλητηριώδης. — Πληθὺς τῶν ἐν τῷ ἐδάφει ζιζανίων. — Τὸ μέγιστον ψῦχος ἐπὶ τῆς γῆς.) — Βιβλιοθήκη. — Τὸ οὖς, ἡ ρὶς, τὸ στόμα καὶ ὁ πώγων. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Ὁ πρίγκηψ Γουλιέλμος, διάδοχος τῆς Γερμανίας (ἐν σελ. 199). — Ἡ ἐλπίς. Εἰκὼν ὑπὸ R. v. Bodenhausen (ἐν σελίδι 202—203). — Ἑλληνὶς νεᾶνις, χρωματίζουσα ἀγγεῖον. Εἰκὼν ὑπὸ Γερμανοῦ Ἑρμάνδεξ (ἐν σελ. 207).

Ἐκδότης Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Hermann, *ἐν Λειψίᾳ.* — *Χάρτης ἐκ τῆς* Neue Papiermanufactur *ἐν Στρασβούργῳ.* — *Μελάνη* Frey & Sening, *ἐν Λειψίᾳ.*